

Handelshøyskolen BI
Senter for finansutdanning
Studiehåndbok 1998/99

Studiehåndbok 1998/99

Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

Utgitt av BI Senter for finansutdanning, Sandvika 1998
Redaktør: Anne Storås Modig
Redaksjonen avsluttet: Juni 1998
Design/layout: Jorunn Halvorsen
Trykket hos PDC Grafisk Produksjon, Aurskog

Innhold

Innledning

Innhold	1
Semesterplan for Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning	5
Velkommen til Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning	6

Studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

Studiemodell	8
Studieform	9
Studiemodellens grunntrekk	9
Studiemodell 1998/99	10
Trinn I Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	11
Trinn II Bankkandidat BI	11
Trinn III Diplomøkonom BI i bank og finans	11
Enkeltkurs	12
Fullføring i studiemodell av 1994/95	12

Kursbeskrivelser

Kursoversikt høsten 1998 og våren 1999	14
Oversikt over tidligere studier og kurs ved BI Senter for finansutdanning	15

Økonomisk-administrative kurs

Bedriftsøkonomisk analyse	18
Finans m/budsjettering	21
Forkurs i finans	22
Makroøkonomi	23
Markedsføringsledelse	25
Organisasjonspysykologi og ledelse	26
Regnskapsanalyse	28
Statistikk og dataanalyse	29

Spesialemer

Bankdrift del I	32
Bankdrift del II	34
Bankjus	36
Bank og samfunn	38
Bedriftsanalyse I	41
Bedriftsanalyse II	43
Forsikring	45
Privatøkonomi med jus del I	47
Privatøkonomi med jus del II	49
Privatøkonomi med jus del III	51
Strategiske endringer og bedriftsutvikling	53

Studiekurs	55
Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement	56
Kreditt- og depotjus	58
Markedsstrategisk ledelse	60
Organisasjonsutvikling i bank	62
Penger og kreditt	65
Personalledelse	68
Samfunnsøkonomisk analyse	70
Innpassing av utdanning i BI Senter for finansutdannings studiemodell	72
Innpassing av utdanning i studiemodellen 1998/99	73
Diplomoppgave - studiemodell av 1988/89 og 1994/96	75

Studieadministrativ informasjon

Administrasjonen ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning	78
Faglig personale	79
Vedtekter og mandat for Handelshøyskolen BIs råd for bankstudier	80
Nytt studentsystem	81
Navneendring/Adresseendring	81
Internett	81
Bibliotek	82
Bokhandelforbindelse	82
Studiesamlinger	82
Samarbeid ved løsning av innsendingsoppgaver	82
Kostnader/gebyrer	82
Eksamensplan for BI Senter for finansutdanning studieåret 1998/99	83
Viktige opplysninger om eksamen	84
Hjelpemidler	84
Eksamenspåmelding	84
Endring av eksamenssted	84
Eksamen i utlandet	85
Forlenget tid til eksamen	85
Sykdomsforfall ved eksamen	85
Retningslinjer for kontinuasjonseksamener	86
Innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider	86
Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver	89
Retningslinjer for endring av kurskoder	89
Offentliggjøring av sensur	89
Sensur Økonomisk-administrative kurs Televoice - Sensurtelefonen	89
Sensurbegrunnelse og klage på sensur	89
Vitnemål	90
Studiemodell av 1988/89 og 1994/96	90
Studiemodell av 1994/95 eller senere	90
Masterstudier ved Handelshøyskolen BI	91
Videre studier i utlandet	92

Reglementer

Studiereglement ved Handelshøyskolen BI	94
Innhold	94
Kapittel I Generelle regler	95
§ 1 Hvem reglementet gjelder for	95
§ 2 Studentenes undersøkelses- og opplysningsplikt	95
§ 3 Opptak	95
§ 4 Studieavgift	95
§ 5 Utmelding, studieavbrudd og permisjon	96
§ 6 Forlenget studietid (fullføringsfrister)	96
§ 7 Disiplinærbestemmelser	96
§ 8 Vitnemål	96
Kapittel II Eksamen	97
§ 9 Definisjoner	97
§ 10 Eksamensformer	97
§ 11 Pensum	97
§ 12 Fritak for eksamen	97
§ 13 Adgang til å gå opp til eksamen	97
§ 14 Eksamensdeltagelse og eksamensfremmøte	97
§ 15 Eksamensavgift	98
§ 16 Forlenget tid til eksamen	98
§ 17 Fusk	98
§ 18 Kontinuasjonsseksamen	98
§ 19 Sensur	98
§ 20 Klage over sensurvedtak	98
§ 21 Karakterer og vitnemål	99
§ 22 Særlige regler for flervalgseksamen	100
§ 23 Ordensbestemmelser ved eksamen	100
Kapittel III Andre bestemmelser	101
§ 24 Endringer	101
§ 25 Forbehold	101
§ 26 Ikrafttredelse	101
Kapittel IV Særskilte regler	101
§ 29 Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning	101
§ 29.1 Opptakskrav	101
§ 29.2 Normert studietid	102
§ 29.3 Frister for utmelding underveis	102
§ 29.4 Eksamensavgift	102
§ 29.5 Innsendingsoppgaver	102
§ 29.6 Regler som omfatter studenter på spesialemner og studiekurs	103
§ 29.7 Beregning av hovedkarakter etter studiemodell av 1988/89	103
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener	104

Handelshøyskolen BI

Studietilbud studieåret 1998-99	106
Handelshøyskolen BI Visjon	107
Handelshøyskolen BI - en vitenskapelig høyskole	107
Handelshøyskolen BIs samarbeidspartnere	109
Nøkkeltall	110
Handelshøyskolen BIs styringsorganer pr. 30.04.98	110
Handelshøyskolen BI, Høyskolene	112

Semesterplan for Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

Høstsemesteret 1998:

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
August	33	15.	Studiestart
August	35	25.	Sensur for vårsemesteret 1998 *
September	37	08.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse, spesialemner og studiekurs
Oktober	40	28.09-02.10	Påmeldingsfrist eksamen
Oktober	44	30.	Frist for søknad forlenget tid til eksamen
November	44	01.	Søknadsfrist for innpassing av annen utdanning
Desember	49	01.	Påmeldingsfrist til kurs i vårsemesteret
Des/Jan	47-03	16.11-23.01	Eksamensperiode

Vårsemesteret 1999:

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Januar	2	15.	Studiestart
Mars	9	01.	Sensur for høstsemesteret 1998 *
Mars	10	08.-12.	Påmeldingsfrist eksamen
Mars	11	19.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse, spesialemner og studiekurs
April	15	12.-16.	Frist for søknad forlenget tid til eksamen
Mai	17	01.	Søknadsfrist for innpassing av annen utdanning
Juni	22	01.	Påmeldingsfrist til kurs i høstsemesteret
April/Juni	17-25	26.04-26.06	Eksamensperiode

- * Sensuren for de økonomisk-administrative kursene (unntatt Finans m/budsjettering og Regnskapsanalyse) er tilgjengelig ca. 25 virkedager etter eksamen. Frist for anmodning om sensurbegrunnelse er to -2- uker etter offentlig sensur.

Velkommen til Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

Fusjoner, allianser og samarbeidsavtaler innen bank, finans og forsikring gir klare signaler om en næring i sterk endring. Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning ønsker å være en ledende leverandør av kompetanse til finansnæringen og er løpende opptatt av å fornye og utvide studietilbudet i takt med utviklingen. Når BI Bankakademiet har fått nytt navn er det som et naturlig ledd i de endringene som skjer både i markedet og i studietilbudet.

De strukturelle endringer i næringen har ført til et nært samarbeid mellom bank og forsikring. Rådgivere i bank selger i stadig større grad forsikringsprodukter og har ansvar for en helhetlig rådgivning overfor kundene. For å reflektere dette behovet satser BI på forsikring og et utvidet studietilbud innen dette feltet. Det er etablert et Samarbeidsutvalg mellom BI og Forsikringsakademiet som vurderer hvordan de to institusjonene kan utnytte sine ressurser for å gi et best mulig samlet tilbud til finansnæringen.

Allerede fra høsten tilbys et 5-vektstalls kurs i forsikring. Kurset er utviklet i samarbeid med Forsikringsakademiet og finansnæringen. Som du vil se er studiemodellen noe revidert for kommende studieår. Dette er gjort blant annet for at den skal være tilpasset det nye kurset i forsikring.

Gjennom fusjonen mellom BI og Bankakademiet ble det avsatt fondsmidler til forskning innen bank og finans. Fondet har bidratt til økt fokus på forskning innen dette feltet ved BI, og skaper dermed grunnlag for utvikling av nye kompetanseprogrammer overfor næringen. Samtidig som vi fortsatt ønsker å utvikle og foredle studietilbudet på diplomnivå, vil det nå også i større grad bli satset på å gi et tilbud rettet mot ansatte i finansnæringen som har gjennomført en høyskoleutdanning.

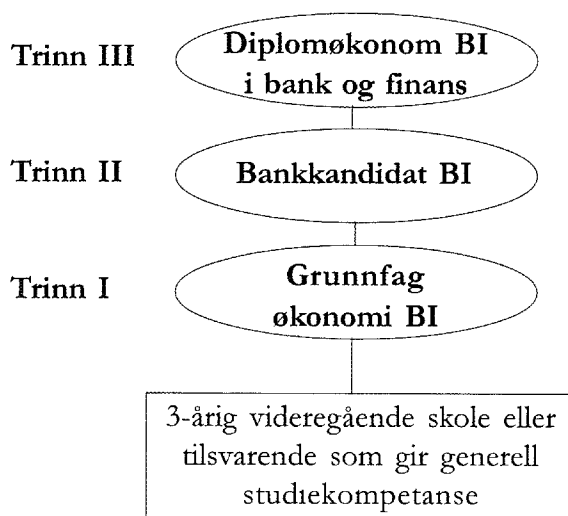
Foran et nytt studieår vil du som student stå overfor nye utfordringer som gir deg mulighet for faglig vekst og personlig utvikling. Studier kombinert med den praktiske erfaring, gir deg kunnskap og ferdigheter og dermed en kjernekompetanse som gjør "din" organisasjon konkurransedyktig. Ved å bygge opp din kompetanse er du en strategisk ressurs som er helt nødvendig i et finansmarked hvor landegrensene er åpne, og det globale marked en realitet.

Lykke til med studiene ved BI Senter for finansutdanning!

Eldrid Aashaug Stranden
Eldrid Aashaug Stranden
Faglig leder for bankstudier

**Studier ved Handelshøyskolen BI,
Senter for finansutdanning**

Studiemodell

Figur 1: Studiemodellen

Offentlig godkjenning av studiet

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har tildelt Handelshøyskolen BI eksamensrett etter privathøyskoleloven for BI Senter for finansutdannings studiemodell. Godkjenningen gjelder den treårige modellen (seks år på deltid) som er vist i figuren ovenfor.

Hvert trinn i studiemodellen tilsvarer ett års heltidsstudium, normert til 20 vekttall. Deresom studenten ønsker å benytte studiet eller deler av dette i en universitets- eller statlig høyskolegrad, avgjøres spørsmålet om uttelling av vekttall av den institusjon som studenten søker opptak til.

Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI

Grunnfaget består av 15 vekttall økonomisk-administrative kurs og 5 vekttall Privatøkonomi med jus del I. Grunnfag økonomi BI danner den nødvendige plattform av basiskunnskap for kursene i studiemodellens trinn II og III.

Bankkandidat BI

Tittelen Bankkandidat BI oppnås ved å kombinere grunnfaget med spesialemner tilsvarende 20 vekttall. Krav til kurssammensetning fremgår i beskrivelsen av studievei I Bedriftsmarked, studievei II Personmarked og studievei III Generell som du finner på de neste sidene.

Diplomøkonom BI i bank og finans

For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bank og finans må en i tillegg til bankkandidatstudiet ta 20 vekttall i trinn III. Her inngår 10 vekttall i bankdrift, samt 10 vekttall til valg, jf. beskrivelse av valgmuligheter side 11 og 12.

Studieform

Deltidsstudier og fjernundervisning

Alle studietilbud ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning er tilrettelagt som deltidsstudier med fjernundervisning. I et deltidsstudium tilsvares arbeidsbelastningen pr. semester halvparten av et heltidsstudium.

Under studiene er det en fordel å ha bankerfaring. Ved besvarelsen av enkelte innsendingsoppgaver kreves at studenten har en kontaktbank som kan gi nødvendig informasjon.

Det enkelte kurs er inndelt i flere studieenheter. Til hver studieenhet skal det leses en viss mengde litteratur og innsendingsoppgaver skal besvares. Studieformen legger opp til et nært samarbeid mellom student og den enkelte lærer, som gir faglig veiledning, kommentarer og karakterer på studentens besvarelser. Det er utarbeidet en egen studieveiledning for hvert kurs, som gir studenten gode råd i arbeidet med oppgaver og litteratur.

På alle kurs, med unntak av Bankjus er det også tilbud om studiesamlinger. Se kursbeskrivelsen til det enkelte kurs.

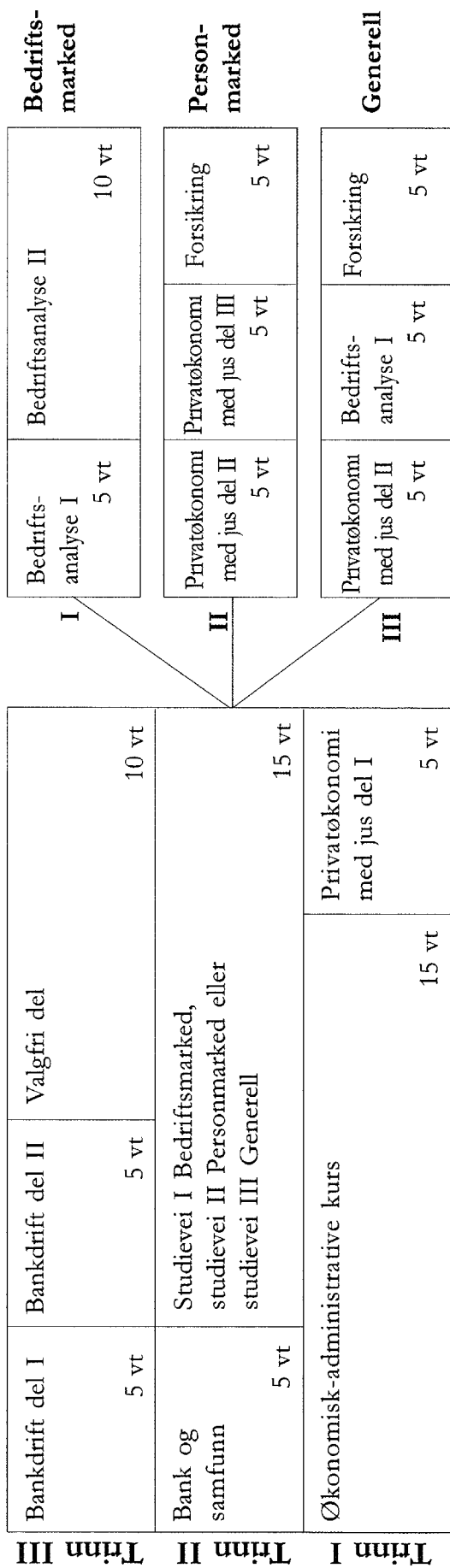
Studiemodellens grunntrekk

Studiemodellen er bygd rundt studieveier knyttet til ulike funksjoner innen bank og finans:

- bedriftsmarked
- personmarked
- generell

Hovedstrukturen, samt trinn I i studiemodellen er felles for alle tre studieveier.

Studiemodell 1998/99

Økonomisk-administrative kurs består av følgende kursportefølje:

0601	Bedriftsøkonomisk analyse	4 vekttall
0605	Regnskapsanalyse	1 vekttall
0607	Finans m/budsjettering	2 vekttall
0621	Statistikk og dataanalyse	2 vekttall
0623	Makroøkonomi	2 vekttall
0631	Markedsføringsledelse	2 vekttall
0634	Organisasjonspsykologi og ledelse	2 vekttall

Trinn I

Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI

For å oppnå graden Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI må trinn I i studiemodellen være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
---------	---	-------------

Trinn I i studiemodellen er felles for de tre studieveiene og består av 15 vekttall økonomisk-administrative kurs og Privatøkonomi med jus del I.

Trinn II

Bankkandidat BI

For å oppnå tittelen Bankkandidat BI må følgende være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
Trinn II	Bankkandidat BI	20 vekttall

Trinn II i studiemodellen består av speialemnet Bank og samfunn i kombinasjon med valg av tre kurs, avhengig av studievei.

Trinn III

Diplomøkonom BI i bank og finans

For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bank og finans må følgende være gjennomført:

Trinn I	Grunnfag økonomi BI - Bedriftsøkonom BI	20 vekttall
Trinn II	Bankkandidat BI	20 vekttall
Trinn III	Diplomøkonom BI i bank og finans	20 vekttall

Trinn III i studiemodellen er felles for de tre studieveiene og består av 10 vekttall i bankdrift i kombinasjon med valgfrie kurs (10 vekttall).

I valgfri del tilbys følgende alternativer:

- 10 vekttall blant følgende kurs som ikke allerede inngår i studiemodellen:

Bankjus	10 vekttall (se side 36)
Bedriftsanalyse II	10 vekttall
Forsikring	5 vekttall*
Kreditt- og depotjus	6 vekttall
Markedsstrategisk ledelse	6 vekttall
Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall
Penger og kreditt	6 vekttall
Personalledelse	6 vekttall
Privatøkonomi med jus del III	5 vekttall
Strategiske endringer og bedriftsutvikling	5 vekttall

* Gjelder som en overgangsordning for studenter som har startet på trinn II i studiemodellen for høsten 98

forts. neste side

- Intercultural communication in English (4 vekttall) som tilbys gjennom BI Høyskolene og ett av de ovennevnte kurs på 6 vekttall.
- Ett semester fra BI-godkjent, internasjonalt universitet.
- En av BIs tredje års spesialiseringer, 10 vekttall (jf. diplomøkonomstudiet i økonomisk-administrative kurs) etter godkjenning.
- Studenten kan også søke om å få innpasset relevante fordypningskurs fra andre studieretninger ved Handelshøyskolen BI eller fra andre høyskoler og universiteter.

Enkeltkurs

Mulighet for å ta enkeltkurs i studiemodellen

Mange bankansatte ønsker å spesialisere seg innen bestemte fagområder som er særlig aktuelle i forhold til eget arbeidsområde. Studiemodellen er fleksibel og kan tilpasses konkrete opplæringsbehov. Med forbehold om nødvendige forkunnskaper kan søkere tas opp direkte på det aktuelle kurset.

BI Senter for finansutdanning har kurstilbud også for søkere uten generell studiekompetanse. Kursene gir i slike tilfeller ikke uttelling i en grad/tittelgivende utdanning.

Fullføring i studiemodell av 1994/95

Studenter som har startet på trinn II i studiemodellen før høsten 98, anbefales å følge modellen av 1998/99, så fremt dette ikke er til hinder for en naturlig progresjon i studiene.

I de tilfeller hvor dette ikke er hensiktsmessig/mulig, gis det anledning til å fullføre etter studiemodell av 1994/95.

Kursbeskrivelser

Kursoversikt høsten 1998 og våren 1999

Kursnavn	Kurskode	Tilbys
<i>Økonomisk-administrative kurs</i>		
Bedriftsøkonomisk analyse	0601	høst og vår
Finans m/budsjettering	0607	høst og vår
Forkurs i finans	0699	høst og vår
Makroøkonomi	0623	høst og vår
Markedsføringsledelse	0631	høst og vår
Organisasjonspsykologi og ledelse	0634	høst og vår
Regnskapsanalyse	0605	høst og vår
Statistikk og dataanalyse	0621	høst og vår
<i>Spesialemner</i>		
Bankdrift del I	0571	vår
Bankdrift del II	0572	høst
Bankjus	0551/52	høst og vår
Bank og samfunn	0511	høst
Bedriftsanalyse I	0580/81	høst og vår
Bedriftsanalyse II	0583	vår
Forsikring	0560/61	høst og vår
Privatøkonomi med jus del I	0590/91	høst og vår
Privatøkonomi med jus del II	0592/93	høst og vår
Privatøkonomi med jus del III	0594/95	høst og vår ¹
Strategiske endringer og bedriftsutvikling	0584	høst
<i>Studiekurs</i>		
Bedriftsanalyse og behandling av næringseng.	3102	høst og vår ²
Kreditt- og depotjus	3302	vår
Markedsstrategisk ledelse	3303	høst
Organisasjonsutvikling i bank	3211	vår
Penger og kreditt	3311	vår
Personalledelse	3212	høst
Samfunnsøkonomisk analyse	3101	høst ³
¹ Vil i fremtiden tilbys kun som vårkurs. ² Tilbys siste gang høsten 99. ³ Tilbys siste gang høsten 98. Det tas forbehold om tilstrekkelig antall deltakere på kursene.		

Oversikt over tidligere studier og kurs ved BI Senter for finansutdanning

En student som strekker studiet ut over normert studietid, vil ofte ved fullføring av studiet ha en kursportefølje som avviker fra normalstudieplanen. Endringer i pensum og litteratur gjennomføres fra tid til annen for å sikre et høyt faglig nivå i studiet.

Nedenfor følger oversikt over tidligere studier og kurs ved BI Senter for finansutdanning fra og med studiemodellen 1988/89.

Studier

Bankfaglig eksamen	studiemodell av 1988/89	(20 vekttall)
Grunnstudium bank	studiemodell av 1994/96	(20 vekttall)

Fagkurs

2101	Kostnads og inntektslære
2102	Regnskap
2103	Investering/finansiering/budsjettering
2104	Kapitalforvaltning
2105	Økonomisk styring
2111	Innføring i bedriftsøkonomisk analyse
2112	Regnskap
2114	Kapitalforvaltning
2116	Samfunnsøkonomi
2201	Arbeidspsykologi
2202	Organisasjonslære
2203	Internkontroll
2301	Rettslære I
2302	Rettslære II
2303	Rettslære III
2401	Bankengelsk
2402	Markedsføring i bank
2403	Innføring i EDB

Økonomisk-administrative kurs

0600	Økonomistyring I
0602	Økonomisk analyse med finans
0604	Økonomisk analyse
0606	Finans
0620	Statistikk og dataanalyse
0622	Samfunnsøkonomi
0630	Markedsføringsledelse I
0632	Organisasjon og ledelse
0633	Arbeids-, organisasjonspsykologi og ledelse

Spesialemner

- 0534/0535 Bedriftsanalyse med jus (erstattet av Bedriftsanalyse I og II)
0541-0545 Privatøkonomi med jus (erstattet av Privatøkonomi med jus del I og del II)

Studiekurs

- 3103 Næringsøkonomisk analyse
3201 Organisasjon og ledelse i bank
3202 Personalledelse
3304 Praktisk finansiering og investering

Økonomisk-administrative kurs

De økonomisk-administrative kursene gir nødvendig basiskunnskap til videre studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning og er obligatoriske frem til en bankkandidat- og diplomøkonomtittel. Kursene er i hovedsak identiske med tilbudene som gis gjennom BI Høyskolene, bortsett fra kursene 0605 Regnskapsanalyse og 0607 Finansm/budsjettering.

Kursene inngår i Grunnfag økonomi BI, se studiemodellen.

Kurskode 0601 (BØK 9700)

Bedriftsøkonomisk analyse

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Aage Sending
Semester: Høst og vår
Vekttall: 4

Mål

Studentene skal få innsikt i grunnleggende bedriftsøkonomiske teorier, metoder og økonomiske modellbegreper. De skal beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere. Sentralt står også anvendelsen av slike data i beslutningssammenheng.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset har tre innsendingsoppgaver, samt én telefonveiledning. Det tilbys intensivundervisning på samlinger i starten av semesteret og før eksamen. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

DELKURS 1: Innføring i regnskap

Mål

Studentene skal først og fremst lære grunnleggende bokføring og de enkleste prinsippene for en regnskapsavslutning. Kurset skal også gi studentene innføring i grunnleggende begreper og teknikker som danner grunnlaget for de videregående studier i fagområdet regnskap.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 5.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Del 1.

Ny bok forventes å foreligge til vårsemesteret 1999:

Tellefsen, J. T. og Langli, J. Chr.: *Årsregnskapet*. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Aktuelle kapitler i den nye boken vil bli oppgitt i første forelesning i vårsemesteret.

Emneoversikt

Kurset dreier seg først og fremst om bokføring av de normale regnskapsmessige transaksjoner, men tar i tillegg opp:

- 1.Regnskapets formål og innhold
- 2.Perioderegnskapets grunnstruktur
- 3.Grunnleggende registreringsprinsipper
- 4.Registreringsrutiner, kontoplaner og spesialregistre
- 5.Periodiseringer
- 6.Regnskapsavslutning
- 7.Særskilte registreringsrutiner

DELKURS 2: Årsregnskap og regnskapsanalyse

Mål

Kurset skal gi en innføring i ulike årsregnskapsmodeller og oppøve evnen til å se de ulike modeller i sammenheng. Det er et hovedmål å gi en innføring i praktisk norsk regnskapsvesen gjennom kjennskap til sentrale regnskapsstandarder og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret. Målet er i tillegg at man skal kunne belyse økonomiske forhold i et avsluttet regnskap. I denne sammenheng står bruk av forholdstall (nøkkeltall) og finansierings- og kontantstrømsanalyse sentralt.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 5.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 8-13, 15-17, 19.1, 19.2, 19.4.1, 19.4.2, 19.5.1-19.5.3, 20.1.1-20.1.3, 20.1.5, 20.1.6, 20.3, 20.4, 21 og 22.

Ny bok forventes å foreligge til vårsemesteret 1999:

Tellefsen, J. T. og Langli, J. Chr.: *Årsregnskapet*. 6.utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Aktuelle kapitler i den nye boken vil bli oppgitt i første forelesning i vårsemesteret.

Emneoversikt

1. Årsregnskapets målgrupper og regnskapet som informasjonskilde
2. Alternative regnskapsmodeller og ulike verdivurderingsprinsipper
3. Generelt om årsregnskapet, målsetting og metoder
4. Norsk årsoppgjør og forholdet til regelverket
5. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
6. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
7. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
8. Grunnleggende om utsatt skatt/skattebestand
9. Om egenkapital og disponering av årsoverskudd
10. Nærmere om informasjonsoppgaven (lovens spesifikasjonskrav)
11. Regnskapsanalysens formål og innhold
12. Korreksjon av regnskapsdata for analyseformål
13. Nøkkeltallsanalyse
14. Finansierings- og kontantstrømsanalyse

DELKURS 3: Innføring i bedriftsøkonomi

Mål

Målet er å gjøre studentene kjent med grunnleggende bedriftsøkonomiske teorier, metoder og økonomiske modellbegreper. Målet er å gjøre studentene kjent med økonomiske styringssystemer for en bedrift. Man skal forstå innholdet i aktuelle begreper og teorier, og gis innsikt i hvordan økonomistyringsdata kan benyttes til kontroll og beslutninger, og kunne utnytte dette i praksis.

Obligatorisk litteratur

Sending, Aa. : *Innføring i bedriftsøkonomi*. Bergen : Fagbokforlaget 1997

Emneoversikt

1. Kostnads- og inntektsteori. Markedsformer og markedstilpasning. Prissetting
2. Driftsregnskapets formål og oppgaver
3. Kalkulasjon etter selvkostmetoden, bidragsmetoden. Kort om ABC
4. Introduksjon til ulike driftsregnskapsmodeller (normalkalkulasjon og standardkost) og forståelse for grunnleggende avviksanalyse
5. Økonomiske analyser og beslutninger på kort sikt (beslutningsrelevante kostnader og KRV-analyser)

Arbeidshefter/Anbefalt litteratur

Normalt vil det bli benyttet arbeidshefte(r) ved gjennomføringen av de ulike delkursene. Studentene bør avvente forelesers anbefaling mht. arbeidshefte.

Dataverktøy

Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaring med bruken av dataverktøy være verdifullt, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset. I årsregnskap kan man benytte ulike regnskapsprogram. Eventuell tilleggundervisning med bruk av regnskapsprogram bestemmes av den enkelte høyskole. Studentene bør eventuelt ikke gå til anskaffelse av egen programvare før det semesteret Bedriftsøkonomisk analyse gjennomføres, da det kan skje endringer underveis. I internregnskap og regnskapsanalyse kan regneark benyttes.

Eksamen

Bedriftsøkonomisk analyse avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen basert på pensumlitteraturen og et case som er bearbeidet på forhånd. Caset utleveres medio april/ primo november og skal løses individuelt i løpet av semesteret. I forbindelse med caset kan det utdeles artikler og annet tilleggsmateriale som derved blir en del av pensum. Caset kan omfatte materiale fra delkursene, og studentene kan med fordel benytte dataverktøy ved løsningen. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum, herunder fra supplerende materiale utdelt sammen med caset, men særlig spørsmål relatert til case/caseløsning. Oppgavene består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningen. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0607

Finans m/budsjettering

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Eldrid Aashaug Stranden
Semester: Høst og vår
Vekttall: 2

Mål

Målet med kurset er å gi en innføring i budsjettering, samt praktiske sider ved foretakets investerings- og finansieringsbeslutninger. Studenten vil lære å anvende ulike modeller og metoder innen budsjettering og finans.

Obligatorisk litteratur

Busch, T.: *Budsjettstyring*. Oslo: Tano 1991
Bøhren, Ø og Gjærum, P.I.: *Prosjektanalyse*. Oslo: Skarvet forlag 1998
Svae, P. H.: *Finans m/budsjettering: Studieguide*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Emneoversikt

- Renteregning
- Prosjektbudsjettering
- Lønnsomhetsvurdering
- Finansiering
- Budsjettprinsipper
- Ulike budsjetter

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med fjernundervisning og består av to studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. I tillegg gis det tilbud om én samling à to dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator og rentetabell er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0699

Forkurs i finans

Studium: Minstekrav for gjennomføring av kurs 0592/593
Kursansvarlig: Per Hjalmar Svae
Semester: Høst og vår
Vekttall: Ingen

Mål

Kurset skal gi tilstrekkelige forkunnskaper for Privatøkonomi med jus del II, beregnet for studenter som kun ønsker å ta enkeltkurs i BI Senter for finansutdannings studiemodell.

Studenter som sikter mot en grad/tittel i BI Senter for finansutdannings studiemodell, eller ønsker å ta Privatøkonomi med jus del III på et senere tidspunkt anbefales å velge 0607 Finans m/budsjettering.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Svae, P. H.: *Forkurs i finans: Studieveiledning*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Emneoversikt

Målet med kurset er å gi en innføring i finansmatematikk og investeringsanalyse (forenklet utgave av 0607 Finans m/budsjettering).

Følgende emner inngår:

- introduksjon til renteregning
- beregning av nåverdi og sluttverdi av et enkeltbeløp
- beregning av nåverdi, sluttverdi og annuitetsbeløp ved annuiteter
- beregning av nåverdi og internrente av en kontantstrøm
- budsjettering av kontantstrøm etter egenkapital- og totalkapitalmetoden
- lønnsomhetsvurdering med nåverdi- og internrentemetoden

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Forkurset gjennomføres i forkant/parallelt med Privatøkonomi med jus del I eller del II og består av studieguide med oppgaver og eksempler. Forkurset baseres på selvstudier, og det inngår ikke innsendingsoppgaver. Det tilbys én samling som går over 1 1/2 dag.

Eksamen

Det er ingen eksamen i forkurset.

Kurskode 0623 (SØK 8400)

Makroøkonomi

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Bjarne E. Ytterhus
Semester: Høst og vår
Vekttall: 2

Mål

Kurset er et innføringskurs i makroøkonomi og skal med basis i sosialøkonomisk tankegang, begrepsapparat og teori gi:

- Grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media
- Skape forståelse for hvordan samspillet mellom den offentlige og den private sektor i økonomien frembringer det resultatet vi daglig observerer
- Redegjøre for markedsmechanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonalregnskap, inntekts-teori og sammenhenger mellom real- og pengemarkedene, samt valutamarkedene.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Ytterhus, B. E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 6. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Grønn, E.: *Samfunnsøkonomiske emner*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Anbefalt litteratur

Stortingsmelding nr. 1: Nasjonalbudsjettet 1999. (Kommer i oktober 98.)

Synnestvedt, T. og Ytterhus, B. E.: *Oppgavehefte i Makroøkonomi*. 2. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997.

Emneoversikt

1. Oversikt over økonomifaget
 - mikro- og makroøkonomi
 - marked, tilbud, etterspørsel, likevekt
2. Elementær makroøkonomi
 - nasjonalregnskapsbegreper
 - økonomisk vekst og bærekraftig utvikling
 - Keynes' enkle multiplikatormodell
 - eksport og import
3. Penge- og finanspolitiske begreper
 - om pengemarkedet
 - IS-LM-modellen i en lukket økonomi
 - det offentliges budsjettbalanse
 - finans- og pengepolitikk i praksis

4. Stabiliseringspolitikk i en åpen økonomi
 - valutamarkedet
 - finans- og pengepolitikk ved fast/flytende valutakurs
5. Utdyping av den enkle makromodellen
 - inflasjon, Phillips-kurven
 - AD/AS-modellen

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset har to innsendingsoppgaver. Det tilbys intensivundervisning på samlinger i starten av semesteret og før eksamen. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å bruke dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare

Vidvei, T. og Ytterhus, B. E.: MAKRO versjon 2.00. Dataverktøy i makroøkonomi. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992 eller senere utgave.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeeksamen på 72 timer som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Det er tillatt å bruke dataverktøy til å løse eksamensoppgavene der det er hensiktsmessig.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0631 (MRK 8614)

Markedsføringsledelse

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Arne Stokke Johnsen
Semester: Høst og vår
Vekttall: 2

Mål

Studentene skal etter kurset ha styrket sine basiskunnskaper i markedsføring og oppnådd en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Studenten skal bli godt kjent med sentrale begreper, teorier og modeller knyttet til markedsføring. En sterkere markedsorientering og faglige kunnskaper skal gjøre studenten bedre i stand til å identifisere, analysere og løse enklere markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Framnes, R., Thjømøe, H. M. og Blom, S. E.: *Markedsføringsledelse* 5. utg.
Oslo: Tano Aschehoug 1997

Framnes, R. og Johnsen, A. S.: *Oppgavesamling med svar og løsningsmomenter til Markedsføringsledelse*. Eget forlag 1997

Emneoversikt

- 1.Introduksjon til markedsføringsfagets utvikling
- 2.Markedsføringsfunksjonenes plass i virksomheten
- 3.Strategi og markedsplanlegging
- 4 Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
- 5.Kjøpsatferd på forbruker- og bedriftsmarkedet
- 6.Segmentering, markedsanalyse og prognoser
- 7.Markedsføringens virkemidler
- 8.Organisering og kontroll av markedsføringen

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset har to innsendingsoppgaver. Det tilbys intensivundervisning på samlinger i starten av semesteret og før eksamen. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0634 (ORG 9601)

Organisasjonspsykologi og ledelse

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Øyvind Martinsen
Semester: Høst og vår
Vekttall: 2

Mål

Dette kurset tar sikte på å gi forståelse for individers atferd og holdninger i organisasjoner, hvordan beslutninger fattes og hvordan samspillet mellom individer fungerer i organisasjoner. Siktemålet er å gi studentene et sett nyanserte og kraftfulle måter å forstå organisasjoner på og ferdigheter i å tenke organisasjonsteoretisk i forhold til deres administrative og ledelsesmessige problemer. I tillegg vil kurset gi en grunnleggende innføring i ledelse. Spesiell vekt legges på en referanseramme for å analysere ledelsesfunksjonen.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Kaufmann, G. og Kaufmann A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse*.

Bergen: Fagbokforlaget 1998

Berg, M. E.: *Lederutvikling: situasjon, virkemidler, belønning*. 2. utg. Oslo:

Cappelen Akademisk Forlag 1996

Berg, M. E., Martinsen, Ø., og Thompson, G. : *Ledelse, kompetanse og omstilling*.

Oslo: Universitetsforlaget 1998

Anbefalt litteratur

Kaufmann, G. og Kaufmann A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse*.

Bergen: Fagbokforlaget 1998. Kap. 12.

Berg, M. E.: *Lederutvikling: situasjon, virkemidler, belønning*. 2. utg.

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996 Kap. 4 - 12.

Det tas forbehold om pensumjusteringer dersom det kommer reviderte bøker.

Emneoversikt

1. Organisasjonspsykologi

Utdrag fra kapitler i Kaufmann & Kaufmann:

- Psykologi på organisasjonsarenaen
- Motivasjon
- Emosjoner
- Personlighet
- Persepsjon
- Læring
- Problemløsninger, beslutninger og kreativitet
- Holdninger og jobbtilfredshet
- Gruppesykologi
- Ledelse og samspill
- Fra mellomledelse til toppledelse

2. Ledelse, kompetanse og omstilling

Utdrag fra boken Berg, Martinsen og Thompson:

- Selvledelse: Lede medarbeiderne til å lede seg selv
- Ledelse og lederutvikling
- Kompetanseendring

3. Lederutvikling

Utdrag fra kapitler i Berg.:

- Referanserammer

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset har to innsendingsoppgaver. Det tilbys intensivundervisning på samlinger i starten av semesteret og før eksamen. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt. Dette innebærer at studentene kan ta med de to pensumbøkene, samt egne notater til eksamen. Studentene må likevel ha meget god innsikt og forståelse av pensum, ellers vil det ikke bli tid til å besvare oppgavene på en tilfredsstillende måte.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0605

Regnskapsanalyse

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Trond Eklund
Semester: Høst og vår
Vekttall: 1

Mål

Kurset gir en innføring i regnskapsanalyse og har som mål å gi en grunnleggende forståelse i bruk av ulike analyseformer for å kunne tolke den informasjon som gis i bedriftens årsregnskap. Kurset fokuserer på bruk av regnskapsanalyse som en sentral del av en kredittvurdering. Det vil bli lagt stor vekt på oppgaveløsning.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse: Aktiv bruk av regnskapet*. 5 utg.
Oslo: Universitetsforlaget 1997, kapitlene 1 - 6 og 12.
Eklund, T. og Knutsen, K.: *Oppgavehefte til Regnskapsanalyse*. 2 utg.
Oslo: Universitetsforlaget 1995, ny utgave vår 99
Eklund, T.: *Regnskapsanalyse. Studieguide*. Sandvika, Handelshøyskolen BI,
Senter for finansutdanning 1998

Emneoversikt

- Regnskapsanalysens plass i en kredittvurdering
- Vurdering og korrigering av regnskapsdata
- Tradisjonell regnskapsanalyse
 - rentabilitet
 - likviditet
 - kapitalstruktur
- Resultatanalysen etter bidragsmetoden
- Finansieringsanalyse
- Kontantstrømanalyse

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med fjernundervisning og består av fire studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver, hvorav én er obligatorisk. Det tilbys én samling over to dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0621 (MET 8006)

Statistikk og dataanalyse

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlig: Fred Wenstøp
Semester: Høst og vår
Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å lære studentene:

- Å innhente og behandle kvantitativ informasjon på en hensiktsmessig måte, blant annet ved hjelp av dataverktøy.
- Å forholde seg kognitivt til usikkerhet, slik at de bedre kan skille mellom tilfeldighet og systematikk ved hjelp av intuisjon.
- Prinsippene for statistisk inferens slik at de kan forstå og verdsette forsknings- og utredningsarbeid og kommunisere med eksperter.
- Erfaring i selvstendig problemløsende arbeid.
- Øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data.
- Selvstendig kunnskapsserverving ved hjelp av standard statistisk analyse.

I tillegg gir statistikk-kurset nødvendige forutsetninger for andre økonomisk-administrative fag.

Forkunnskaper

Det kreves ingen formelle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse*. 4. utg. Oslo: Tano 1997, eller 5. utg. 1998.

Anbefalt litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare*. 5. utg. Oslo: Tano 1997, eller 6. utg. 1998

Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag. Siste utg.

Emneoversikt

1. Oversikt, tilfeldig variasjon - Kapittel 1
2. Beskrivelse av en stikkprøve, ordningsobservatorer - Kapittel 2
3. Å generalisere fra en stikkprøve, konfidensintervall - Kapittel 3
4. Statistisk metode, meningsmåling, kontrollgrupper, måleskalaer - Kapittel 4
5. Sannsynlighetsregning, mengdelære - Kapittel 5
6. Kombinatorikk og sannsynlighetsfordelinger, binomial og hypergeometrisk - Kapittel 6
7. Hypoteseprøving og testers styrke - Kapittel 7
8. Ikke-parametriske tester: tegntesten, tegnrangetesten, Mann-Whitney testen og Fishers test - Kapittel 8
9. Normalfordelingen - Kapittel 9
10. Inferens om ett og to gjennomsnitt, Studentfordelingen - Kapittel 10

11. Kategoriske variabler, kontingenstabeller - Kapittel 11
12. Lineær regresjon og korrelasjon - Kapittel 12
13. Kurvefremskriving - Kapittel 13
14. Valg av metode - Kapittel 14

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset har to innsendingsoppgaver. Det tilbys intensivundervisning på samlinger i starten av semesteret og før eksamen. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Bruk av programvare i kurset vil lette tilegnelsen av stoffet, være tidsbesparende ved oppgaveløsning, og muliggjøre profesjonell fremstilling av grafikk. I tillegg er det av stor verdi i seg selv at en økonom har erfaring i bruk av regneark. Vi anbefaler derfor at studentene benytter programvare, både under kurset og ved eksamen, men det er ingen betingelse.

Anbefalt programvare

Forskjellig programvare har ulike styrker og svakheter, og en bruker bør kunne benytte flere typer. Vi anbefaler Excel, Minitab og Statark. Excel er et generelt regneark med kraftige statistiske funksjoner innebygget som kan benyttes til de fleste aktuelle beregninger i pensum. Minitab er en brukervennlig og kraftfull profesjonell statistikkpakke med funksjoner som også dekker videre kurs i statistikk. Statark er en Excel-implementert pedagogisk programpakke med tilrettelagte funksjoner som er knyttet til de enkelte kapitlene i pensum. Statark er inkludert i Wenstøp, F.: Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare. Oslo: Tano 1997 eller 1998. Arbeidsheftet inneholder bokens datafiler, som også kan benyttes av Minitab og gir instruksjon i hvordan Statark og Minitab kan benyttes i oppgaveløsning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Hele boken unntatt kapittel 15 er pensum til den individuelle flervalgseksamen. Caset kan løses med eller uten dataverktøy. Bruk av dataverktøy vil kunne være arbeidsbesparende og gi mindre rom for feil. Caset skal ikke innleveres, men oppgave og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Spesialemner

Spesialemnene er sentrale i studiemodellen. Kursene kombinerer teori med gjennomgang av konkrete, bankspesifikke problemstillinger.

Under studiene er det en fordel å ha bankerfaring. Ved besvarelsen av enkelte innsendingsoppgaver kreves det at studenten har en kontaktbank som kan gi nødvendig informasjon.

Kurskode 0571

Bankdrift del I

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Rudolf Vik og Per Møkkelbost
Semester: Vår
Vekttall: 5

Mål

Kurset i bankdrift tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse av en bank.

Målet med kurset er at den enkelte student skal få en innføring i

- hvilke rammebetingelser en bank må ta hensyn til
- hvilke målsettinger man må arbeide etter
- hvilke sentrale problemstillinger som knytter seg til det å organisere bankvirksomhet
- markedsstrategi, bankenes produkter og prising av kapital- og betalingsprodukter

Forkunnskaper

Bank og samfunn, samt minimum 10 vekttall fra Grunnfag økonomi BI eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Kjølaas, C.: *Bankdrift*. Oslo: Bankakademiet 1993 (Inkl. supplement til boken) Kap. 1-6

Berg, M. E.: *Organisasjonsutvikling: Metoder og teknikker*. 2. utg.

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1995

Colbjørnsen, T.: *Reisen til markedet: Organisasjonsutforming for økt konkurranse*.

Oslo: Tano 1995

Bankdrift del I: Studieveiledning og cases. Sandvika: Handelshøyskolen BI,

Senter for finansutdanning 1998/99

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Opsjoner og Futures: Alt du trenger å vite om Opsjoner og Futures.

Oslo: Oslo Børs 1994

Obligasjoner - rentebærende verdipapirer. Oslo: Oslo Børs 1994

Diverse artikler.

Emneoversikt

Kurset er sterkt bankrettet og tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse innen bankvirksomhet. Av temaer som belyses i kurset kan nevnes:

- Bankenes rolle, utfordringer og konkurransen innen næringen
- Styring, mål, rammebetingelser og virkemidler
- Produkter og tjenester
- Markedsstrategi og distribusjon
- Prispolitikk og prissetting
- Organisasjon og ledelse
- Organisasjon og endring

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Kurset er særdeles velegnet som gruppestudium, for en ledergruppe i bank. Det tilbys to samlinger à to dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0572

Bankdrift del II

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Rudolf Vik og Per Mokkalbost
Semester: Høst
Vekttall: 5

Mål

Kurset i bankdrift tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse av en bank.

Målet med kurset er at den enkelte student skal få en innføring i

- grunnprinsipper bak styring av balanse og likviditet
- budsjettering, regnskap og lønnsomhetsvurderinger
- de risiki som bankdrift medfører og hvordan disse kan styres og håndteres
- betalingsformidling, betalingsinstrumenter og hvordan samspillet mellom aktørene fungerer
- nye instrumenter i betalingsformidlingen

Etter gjennomføring av Bankdrift del I og del II skal studenten forstå den sammenheng som gjelder når banken skal utarbeide sin strategiske plan.

Forkunnskaper

Bankdrift del I og 15 vekttall fra Grunnfag økonomi BI eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Kjølaas, C.: *Bankdrift*. Oslo: Bankakademiet 1993 (Inkl. supplement til boken) Kap. 6-9

Eriksen, S.: *Risikohåndtering i bank*. Oslo: Bankakademiet 1994

Foseid, T.: *Betalingsformidling*. Oslo: Bankakademiet 1993

Bankdrift del II: Studieveiledning og cases. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Colbjørnsen, T.: *Reisen til markedet: Organisasjonsutforming for økt konkurranse*.

Oslo: Tano 1995 (repetisjon)

Diverse artikler.

Emneoversikt

Kurset er sterkt bankrettet og tar for seg en rekke emner som er sentrale i styring og ledelse innen bankvirksomhet. Av temaer som belyses i kurset kan nevnes:

- Balanse- og likviditetsstyring
- Budsjettering
- Regnskap og lønnsomhetsvurderinger
- Risikohåndtering
- Betalingsformidling

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det tilbys to samlinger à to dager.

Kurset er særdeles velegnet som gruppestudium, for en ledergruppe i bank.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0551 (høst)/0552 (vår)

Bankjus

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Viggo Hagstrøm
Semester: Høst og vår
Vekttall: 10

Mål

Målet med kurset er at den enkelte student skal

- få økt forståelse for rettsreglenes betydning for kvaliteten på bankarbeidet
- få oppøvet evnen til å avdekke og anvise løsning på juridiske problemstillinger
- få innsikt i praktiske konsekvenser av å opptre rettsstridig
- kunne kommunisere problemområder effektivt med juridiske eksperter

Målet er at dette skal gi bedre rådgivning innenfor bedrifts- og privatøkonomiske emner, noe som vil være en sentral kvalitetsfaktor i det praktiske bankarbeid i årene fremover.

Forkunnskaper

Ingen formelle kunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur

Den litteraturen som er utgitt av BI Senter for finansutdanning er spesialutviklet. Dette sikrer at problemstillingene er relevante og praktiske - og at de er drøftet og presentert med forankring i bank. Litteraturen er tilrettelagt for fjernundervisning og består av:

Bankjus del I. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Bankjus del II. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Hveem, D. J.: *Bankjus: Studieveiledning og cases.* Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Emneoversikt

Studiet er praktisk rettet og tar for seg følgende emneområder:

- Introduksjon til bankjus
- Personrett
- Familierett
- Ugift samliv
- Arverett
- Avtalerett
- Obligasjonsrett
- Kausjonsrett
- Boligrett
- Pengekravsrett
- Tingsrett
- Panterett
- Tvangsfullbyrdelse og konkurs
- Selskapsrett
- Banklovgivningen

Gjennomføring

Normert studietid er to semestre på deltid. Kurset består av syv studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Studenten skal i tillegg ha minimum tre telefonveiledninger med lærer i løpet av kurset.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en seks timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Innpassing av kurset i studiemodellen

Spesialemnet Bankjus er utviklet med tanke på studenter som ønsker å ta enkeltkurs (delstudier) med fordypning i bankjus i sin fagkrets.

Studenter som ønsker å innpasse kurset i BI Senter for finansutdannings studiemodell frem mot en tittel, bør være oppmerksomme på at faglig overlapping med juspensum i andre kurs medfører at kun deler av kurset kan gi uttelling i studiemodellen.

Valg av Bankjus i studievei III gir faglig overlapping i forhold til Privatøkonomi med jus del I og del II og vil kun gi uttelling på 7 vekttall i studiemodellen.

Det er også viktig å være oppmerksom på graden av overlapping mellom Bankjus og Bedriftsanalyse II. Denne overlappingen er vurdert til 6 vekttall. Studenter som tar både Privatøkonomi med jus del I og del II og Bedriftsanalyse I og II vil tilnærmet ha dekket hele pensum i Bankjus.

Kurskode 0511

Bank og samfunn

Studium: Bankkandidat BI
Kursansvarlige: Terje Synnestvedt og Sverre Knutsen
Semester: Høst
Vekttall: 5

Mål

Kurset skal gi studenten perspektiv på næringsutvikling og kunnskap om samfunnsmessige forhold og sammenhenger som er sentrale for en medarbeider i bank. Målsettingen oppnås ved at studentene går gjennom to deler som er nærmere beskrevet nedenfor.

Forkunnskaper

Makroøkonomi eller tilsvarende.

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver, tre enheter i 1. del og to enheter i 2. del. Det tilbys to samlinger à fire dager.

Bank og samfunn - 1. del:

Mikro- og makroøkonomi/offentlig økonomi

Ansvarlig: Terje Synnestvedt
3 vekttall

Mål

Målet med kurset er å gi studenten innsikt i konsumenters og bedrifters tilpasning i ulike markedsmessige situasjoner, og vurdere konsumenters og bedrifters innvirkning på allokeringen av samfunnets ressurser, samt velferdsmessige konsekvenser av ulike markedsformer. Det tas sikte på å drøfte behovet for offentlige inngrep i en markedsøkonomi, redegjøre for konsekvensene av markedssvikt og gi innsikt i metoder til bruk i samfunnsplanlegging.

Kurset skal videre utdype studentens kunnskaper innen sentrale, samfunnsøkonomiske problemstillinger fra trinn I i studiemodellen, blant annet penge- og kredittmarkedenes innvirkning på realøkonomiske forhold, ulike anbefalinger om økonomisk politikk i en åpen økonomi og dessuten valutakurspolitikk.

Obligatorisk litteratur

Dedekam, A. jr.: *Makroøkonomi*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996
Parkin, M.: *Microeconomics*. 3rd ed. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1997
Ringstad, V.: *Samfunnsøkonomi*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.
Bind 3: Offentlig økonomi og økonomisk politikk
Ringstad, V.: *Løsningsforslag til øvingsoppgaver Offentlig økonomi og økonomisk politikk*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994
Synnestvedt, T.: *Bank og samfunn 1. del: Studieveiledning og oppgaver*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Emneoversikt

Emnene i denne delen av kurset er organisert i tre deler:

Mikroøkonomi

- Introduksjon til mikroøkonomisk analyse
- Etterspørre, tilbydere og markeder
- Teori om konsumenters og bedrifters tilpasning
- Teori om hvordan markedene fungerer
- Markedenes allokering av ressurser

Makroøkonomi

- IS-LM-modellen
- Mundell-Flemmingmodellen
- AD-AS-modellen
- Phillipskurven
- Makroøkonomisk politikk i åpne økonomier

Offentlig økonomi

- Den offentlige sektors rolle i en økonomi som den norske
- Frikonkurransmodellens optimalitetssegenskaper
- Markedsimperfeksjoner
- Skatteteori
- Nyttekostnadsanalyse

Bank og samfunn - 2. del:

Bankenes rolle i samfunnet i et langtidsperspektiv

Ansvarlig: Sverre Knutsen
2 vekttall

Mål

Målet med kurset er å gi studenten kunnskap og innsikt om bank- og finansinstitusjonenes rolle i samfunnsøkonomien i historisk perspektiv.

Obligatorisk litteratur

Bergh T. et. al.: *Norge fra U-land til I-land: Vekst og utviklingslinjer 1830 - 1980.*

Oslo: Gyldendal 1991 (side 7-70, 106-235).

Knutsen, S.: *Bank og samfunn 2. del: Studieveiledning og oppgaver.* Sandvika:

Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Artikkelsamling. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Emneoversikt

- Langtidslinjer i norsk økonomisk historie
- Fremveksten av moderne bank- og finansinstitusjoner 1850-1920
- Bank, bedrift og økonomisk utvikling
- Finansielle kriser

- Regulering og tilsyn: Hovedlinjer og vendepunkter i norsk banklovgivning
- Det regulerede marked. Bankene og norsk kredittpolitikk, 1945-80
- Internasjonalisering og omstilling i bank- og finansnæringen

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0580 (høst)/0581 (vår)

Bedriftsanalyse I

Studium: Bankkandidat BI
Kursansvarlige: Gunnar A. Dahl og Per Thoresen
Semester: Høst og vår
Vekttall: 5

Mål

Målet med kurset er å kombinere praktisk og teoretisk forståelse for de problemene som reiser seg i forbindelse med den økonomiske analysen av næringslivsengasjementer. Kurset gir en innføring i problemstillinger man i praksis står overfor ved behandling av næringslivsengasjementer. Bedriftens økonomiske stilling og utvikling er av vital betydning for banken, og det blir lagt stor vekt på en systematisk opplæring i praktiske vurderings- og analyseteknikker.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse, Finans m/budsjettering, Regnskapsanalyse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

- Bøhren, Ø. og Gjørum, P. I.: *Prosjektanalyse*. Oslo: Skarvet forlag 1998
Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse: Aktiv bruk av regnskapet*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1997
Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Teori og metoder for verdivurdering: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Thoresen, P.: *Budsjettering som styringsverktøy: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Thoresen, P.: *Investeringsanalyse: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Praktisk regnskapsanalyse: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Dahl, G. A.: *Credit Management i bank: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Dahl, G. A.: *Årsoppgjørets spesifikasjons- og vurderingsregler: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Dahl, G. A.: *Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Sentrale pensumartikler fra Praktisk Økonomi & ledelse. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Emneoversikt

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Credit management i bank. Oversikt over hovedelementene i engasjementsvurdering
- Aksjelovens og regnskapslovens bestemmelser om årsoppgjør
- Aksjelovens og revisorlovens bestemmelser og revisjonens utførelse
- Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret
- Praktisk regnskapsanalyse

- Budsjettutarbeidelse og budsjettanalyse, herunder likviditetsbudsjetter og kapitalbehovsberegninger
- Finansieringsstrategi og prosjektfinsiering
- Analyse av bedriftens kommersielle risiko og identifikasjon av kritiske risikofaktorer
- Finansiell risikoanalyse
- Modell for risikoklassifisering og konkurspredikasjon
- Anvendelse av investeringsanalyse i kredittvurdering
- Verdivurdering av bedrifter og aksjer

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver inkludert semesteroppgave. Studenten skal ha minimum én telefonveiledning med lærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger à fire dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0583

Bedriftsanalyse II

Bedriftsrådgivning og kredittvurdering

Studium: Bankkandidat BI

Kursansvarlig: Eldrid Aashaug Stranden og Stein-Rune Fjærvoll

Semester: Vår og høst, med opptak vår

Vekttall: 10

Mål

Kurset bygger på Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement og skal gi en fordypning innen emner knyttet til bedriftsrådgivning og kredittvurdering i bank. Kurset skal gi en helhetsforståelse for vurdering av næringsengasjementer ut fra bedrifts- og næringsøkonomiske, strategiske og juridiske sider. Kurset gir innsikt i hvordan bedriftens økonomiske og strategiske stilling kan analyseres og tolkes. Det blir lagt vekt på å gi innsikt i sentrale faktorer ved kredittvurdering, oppfølging og kontroll av engasjementer, samt håndtering av tapsengasjementer.

Forkunnskaper

Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement, Bedriftsøkonomisk analyse, Finans m/budsjettering, Regnskapsanalyse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi*. Oslo: Skarvet Forlag 1994

Moen, H.: *Kredittvurdering i bank*. Sandvika: BI Bankakademiet 1997

Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse: Aktiv bruk av regnskapet*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1997

Svendsen, B. og Rinde, J.: *Næringsøkonomiske emner: del I og del II*. Oslo: Bankakademiet 1993.

Reve, T. og Grønhaug, K.: *Strategi og organisasjon*. Oslo: Tano 1989

Reve, T., Lensberg, T. og Grønhaug, K.: *Et konkurransedyktig Norge*. Oslo: Tano 1992

Bankjus del I og II. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Kjølaas, C.: *Bankdrift*. Oslo: Bankakademiet 1993 (utvalgte kapitler)

Bedriftsanalyse II: Studieveiledning og case. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Praktisk Økonomi og ledelse:

Nr. 1/1988: *Kredittvurdering og kredittgivning*.

Nr. 3/1991: Eklund, T. og Knutsen, K.: *Engasjementsoppfølging og risiko - hvordan inndelegge engasjementer etter risiko?*

Nr. 1/1993: *Et konkurransedyktig Norge*.

Nr. 2/1994: *Konkurranseforbedring*.

Motorbransjen: Nr. 1/1999.

Kredittilsynet: *Norske bankers praksis på kredittområdet*, Småskrift nr. 1 1994.

Kredittilsynet: *God praksis på kredittområdet*, vedlegg til Småskrift nr. 1 1994.

Emneoversikt

- Analyse av bedriftens økonomiske stilling
- Prosjektvurdering og finansiering
- Nærings- og bransjeanalyser
- Bedriftsstrategi
- Prising av kreditt - risikovurdering
- Kredittpolicy, porteføljestrategi og kredittvurdering
- Engasjementsoppfølging
- Problemengasjementer
- Juridiske aspekter og aktuelle rettsregler av betydning for engasjementsvurdering og oppfølging

Ved gjennomgang av de ulike temaene skal studentene løse innsendingsoppgaver. I disse oppgavene (casene) møter studenten bedrifter i ulike «divsfaser» og fra forskjellige næringer/bransjer. Casene integrerer faglige problemer fra bedriftsøkonomi og regnskap, næringsøkonomi, strategi og jus.

I kurset behandles sentrale deler av regnskapslovgivningen, selskapsrett, avtalerett, pengekravsrett, pante- og tingsrett, tvangsfullbyrdelse og konkurs og annen aktuell banklovgivning.

Gjennomføring

Normert studietid er to semestre på deltid. Kurset består av syv studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Studenten skal ha minimum tre telefonveiledninger med lærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger à fire dager i løpet av kurset, én i hvert semester.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en seks timers skriftlig, individuell eksamen. Eksamensoppgavene kan knyttes til spørsmål fra casene i de syv studieenheterne eller til spørsmål fra pensum mer generelt. "Studieveiledning og case", se obligatorisk litteratur ovenfor, skal bringes med til eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0560/0561

Forsikring

Studium: Bankkandidat BI
Kursansvarlig: Eldrid Aashaug Stranden og Stig Harry Olsen
Semester: Høst og vår
Vekttall: 5

Mål

Målet med kurset er at studenten skal få innsikt i forsikringsnæringens rammebetingelser og struktur, risikobegrepet i forsikring, grunnleggende livsforsikringsteknikk og forsikringsselskapenes kapitalforvaltning. Videre skal kurset gi kunnskaper om både kollektive og individuelle forsikringer, herunder kapital-, rente-, pensjons-, gruppeliv- og ulykkesforsikring. Kurset skal også gi innsikt i aktuelle skadeforsikringsprodukter for personkunder, med vekt på motorvogn-, brann- og kombinert forsikring.

Forkunnskaper

Privatøkonomi med jus del I.

Obligatorisk litteratur

Personforsikring: Person-bedrift. Oslo: Forsikringsakademiet 1997
Forsikringslære del 1. Oslo: Forsikringsakademiet 1997
Myrstad, K. (red.): *Pensumhefte i forsikring.* Oslo: Forsikringsakademiet 1998
Skadeforsikring for livassurandører. Oslo: Forsikringsakademiet 1997
Forsikring: Studieveiledning i Forsikring for personkunderådgivere. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Berthelsen, E.: *Informasjonsplikten.* Oslo: Forsikringsakademiet 1997
Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
Det tas forbehold om endringer i pensum.

Emneoversikt

Risiko, struktur og rammebetingelser i forsikring

Rammebetingelser for forsikring
Forsikring og samfunn
Risikobegrepet i forsikring
Forsikringsselskapenes kapitalforvaltning
Selskapets informasjonsplikt

Personforsikring

Livsforsikringsteknikk
Risiko i livsforsikring
Folketrygd
Pensjons/renteforsikring - individuell og kollektiv
Ulykkesforsikring
Kapitalforsikring og kontoprodukter
Skatt og forsikring
Jus i forsikring: erstatningsrett, avtalerett, forsikringsrett, livsforsikring i arveoppgjør

Skade

Risikobegrepet i skadeforsikring

Folketrygd

Motorvognforsikring

Brann- og kombinert forsikring

Premiefastsettelse

Reiseforsikring

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid, men kurset kan også tas over to semestre. I kurset inngår fem innsendingsoppgaver. Det tilbys to samlinger à tre dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en seks timers skriftlig, individuell eksamen som omfatter én del fra skadeforsikring og én del fra livsforsikring.

Hjelpemidler til eksamen

Lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjoneksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0590 (høst)/0591 (vår)

Privatøkonomi med jus del I

Studium: Grunnfag økonomi BI
Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden
Semester: Høst og vår
Vekttall: 5

Mål

Kurset gir en praktisk rettet innføring i personlig økonomi/familieøkonomi. I tillegg kommer juridiske emner som er av betydning for kvaliteten på privatøkonomisk rådgivning og saksbehandling.

I kurset behandles sentrale temaer som er typiske i personkunders ulike livsfaser.

Målet med kurset er at den enkelte student skal

- få en innføring i sentrale privatøkonomiske emner og problemstillinger som grunnlag for god rådgivning
- kunne skaffe seg et bevisst forhold til egen banks strategi på det privatøkonomiske område
- skaffe seg oversikt over egen banks tjenester og produkter
- kunne se muligheter for mersalg og tilleggstjenester i kundesituasjoner
- få grunnleggende innsikt i aktuelle juridiske emner og oppøve evnen til å kommunisere rettslige problemer med såvel kunder som juridiske eksperter
- få innsikt i relasjonsmarkedsføring

Forkunnskaper

Ingen formelle forkunnskaper kreves.

Obligatorisk litteratur

Boye, K. og Hansen T.: *Personlig økonomi* 1998. 16. utg.

Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1997

Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd: Kjøpsatferd og økonomisk psykologi i markedsføringen.*

5. utg. Asker: Singularis Forlag 1996

Bankjus del I. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Hveem, D. J.(red.): *Privatøkonomiske emner.* Sandvika: Handelshøyskolen BI,

Senter for finansutdanning 1998

Hveem, D. J.: *Privatøkonomi med jus del I: Studieveiledning og case.*

Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Nærmere pensumoversikt følger i studieveiledningen.

Anbefalt litteratur

Statistisk Sentralbyrå: *Statistisk årbok.* Oslo: ad Notam Gyldendal forlag 1998

Emneoversikt

Følgende emner blir behandlet:

- regler for personbeskatning, utfylling av selvangivelse
- familiebudsjett
- relevante privatøkonomiske spørsmål i ulike livsfaser
- kort om studiefinansiering
- ulike finansielle investeringer i bankinnskudd, aksjer, obligasjoner, verdipapirfond, livs- og pensjonsforsikring
- innføring i grunnleggende elementer ved kjøp og finansiering av bolig, herunder serie- og annuitetslån, enkel renteberegning
- ytelser ved inntektsbortfall; alders-, uføre- og etterlattepensjon
- hvordan banken kan øke kundenes tilfredshet og lojalitet

I tilknytning til emnene over behandles følgende juridiske områder:

- personrett, herunder om umyndiges evne til å binde seg ved økonomiske avtaler, verge og overformynderiet
- økonomiske og rettslige virkninger av ekteskap og ugift samliv
- arverett, forskudd på arv, arveavgift og skatt, herunder om aktuelle tilpasninger
- introduksjon til pante- og kausjonsrett

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid, men kurset kan også tas over to semestre. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det tilbys to samlinger à to dager i løpet til kurset. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0592 (høst)/0593 (vår)

Privatøkonomi med jus del II

Studium: Bankkandidat BI
Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden
Semester: Høst og vår
Vekttall: 5

Mål

Kurset bygger på Privatøkonomi med jus del I. Hovedvekten i del II legges på kredittvurdering, investerings- og finansieringsrådgivning, samt kartlegging og oppfølging av problemengasjementer. Hertil kommer sentrale juridiske emner, bl.a. boligrett, kausjonsrett, pante- og tingsrett, gjeldsordning, inkasso, tvangsfullbyrdelse og foreldelse. I forbrukeratferden rettes oppmerksomheten mot hvordan individuelle faktorer og sosial innflytelse virker inn på kundeatferden.

Målet med studiet er at den enkelte student skal

- få en fordypning og god faglig innsikt i sentrale, privatøkonomiske og juridiske emner
- kunne foreta mer avansert kredittvurdering, investerings- og finansieringsrådgivning
- kunne skissere totalløsninger som er til fordel både for kunden og banken
- kunne anvende egen banks strategi og strategidokumenter på det privatøkonomiske område
- få innsikt i aktuelle, juridiske emner og oppøve evnen til å kommunisere rettslige problemer med juridiske eksperter
- kunne delta i arbeidet med problemengasjementer og forebygge at andre kunder kommer i lignende situasjoner
- få innsikt i forbrukeratferd

Forkunnskaper

Privatøkonomi med jus del I, Finans m/budsjettering eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Boye, K. og Hansen T.: *Personlig økonomi 1998*. 16. utg.

Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1997

Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd: Kjøpsatferd og økonomisk psykologi i markedsføringen*.

5. utg. Asker: Singularis Forlag 1996

Bankjus del I. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Bankjus del II. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Hveem, D. J.(red.): *Privatøkonomiske emner*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Hveem, D. J. og Stranden E. Aa: *Privatøkonomi med jus del II: Studieveiledning og case*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Nærmere pensumoversikt følger i studieveiledningen.

Anbefalt litteratur

Statistisk Sentralbyrå: *Statistisk årbok*. Oslo: ad Notam Gyldendal forlag 1998

Emneoversikt

Kurset tar utgangspunkt i de emnene som ble behandlet i Privatøkonomi med jus del I.

Følgende emner tas opp:

- kjøp og finansiering av bolig og forbruksgoder, herunder vurdering av firmabil kontra egen bil
- lånebetingelser, lånekostnader, lånetyper og kredittverdighet
- effektiv rente for ulike typer lån
- vurdering av risiko og fastsettelse av rentevilkår for lån
- lønnsomhet for investeringsprosjekter under ulike forutsetninger mht. skatt og prisstigning, herunder spørsmål om å eie eller leie bolig
- avkastningsberegninger og risikovurdering for finansielle investeringer
- arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad og økonomisk sosialhjelp
- kredittvurdering og lånebehandling
- oppfølging av problemengasjementer
- strategiske avveininger ved valg av marked
- individuelle faktorer og sosial innflytelses innvirkning på kundeatferden

I tilknytning til emnene over behandles følgende juridiske områder:

- økonomiske og rettslige virkninger av oppløsning av ekteskap og ugift samliv
- avtalerett
- boligrett, herunder om ulike eierformer og ulike typer bolig som pantobjekt
- gjeldsordningslovens formål, anvendelsesområde, vilkår og virkninger
- kausjonsrett, herunder om bankers opplysningsplikt og forfallstidspunkt for selvskyldnerkausjon og simpel kausjon
- panterett, herunder om avtalepant i fast eiendom, borettslagsleiligheter, salgspant, rettsvern og prioritet
- tingsrett, herunder om tinglysingens betydning
- inndrivelse av pengekrav etter inkassolooven og tvangsfullbyrdelsesloven, morarenter og foreldelse

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid, men kurset kan også tas over to semestre. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det tilbys to samlinger à to dager i løpet av kurset. I tillegg tilbys fagveiledning på Internett ved bruk av diskusjonsgrupper på News.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen. Eksamen kan knyttes til pensum fra innsendingsoppgavene i de fem studieenheterne eller til pensum generelt.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0594 (høst)/0595 (vår)

Privatøkonomi med jus del III

Plasseringsrådgivning og kredittvurdering

Studium: Bankkandidat BI

Kursansvarlige: Dag Jørgen Hveem og Eldrid Aashaug Stranden

Semester: Høst og vår

Vekttall: 5

Mål

Kurset bygger på Privatøkonomi med jus del I og del II og skal gi en fordypning i emner som knytter seg til privatøkonomisk rådgivning i bank. I kurset drøftes samfunnsmessige faktorer som er sentrale for rådgivningen. Videre gis det innsikt i lønnsomhetsberegninger og risikovurderinger for finansielle plasseringer, samt juridiske konsekvenser av ulike private disposisjoner og investeringer. Kurset skal gi innsikt i sentrale faktorer ved kredittvurdering og oppfølging av engasjementer på personmarkedet.

Forkunnskaper

Privatøkonomi med jus del I, del II og Finans m/budsjettering eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Boye, K.: *Finansielle plasseringer*. Oslo: Bankakademiet 1996

Moen, H.: *Kredittvurdering i bank*. Sandvika: BI Bankakademiet 1997

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi*.

Oslo: Skarvet Forlag 1994. Kap 1-9, 15

Bankjus del I. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Bankjus del II. Oslo: Bankakademiet 1993 med tillegg av 1998

Stranden, E. Aa.: *Privatøkonomi med jus del III: Studieveiledning og case*.

Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Artikler og klipp. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Hveem, D. J.(red.): *Privatøkonomiske emner*. Sandvika: Handelshøyskolen BI,

Senter for finansutdanning 1998 (utvalgte deler)

Boye, K. og Hansen T.: *Personlig økonomi 1998*. 16. utg.

Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1997 (utvalgte deler)

For studenter som har tatt kursene Privatøkonomi med jus del I og del II tidligere, kan Privatøkonomiske emner og Personlig økonomi erstattes av bøkene Privatøkonomi 1994 del I og del II, utgitt av Bankakademiet 1994.

Emneoversikt

Følgende emner behandles i kurset:

- samfunnsmessige rammebetingelser for kredittvirksomheten
- markedseffisiens
- risikovurdering og porteføljesammensetning
- prising av risiko
- lønnsomhet og risiko ved finansielle plasseringer
- finansielle instrumenter, inklusive derivater
- skatt og lønnsomhet

- bankens mål og policy på personmarkedet
- organisering av kredittarbeidet
- kredittvurdering og oppfølging av engasjementer på personmarkedet
- overvåking, oppfølging og risikovurdering av bankens låneportefølje
- privatrettslige emner med hovedvekt på regler som er relevante i praktisk bankarbeid innenfor privatkundemarkedet

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Kurset består av fem studieenheter med tilhørende innsendingsoppgaver. Det tilbys to samlinger à fire dager.

I de fire første studieenheterne skal studenten løse oppgaver og case knyttet til økonomiske og juridiske spørsmål innen rådgivning. I siste studieenhet skal studenten lage en utredning omkring kredittpolicy eller kredittvurdering i egen bank.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen. Eksamensoppgaven kan knyttes direkte til innsendingsoppgavene i studieenheterne eller til spørsmål fra pensum generelt.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 0584

Strategiske endringer og bedriftsutvikling

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlige: Gunnar A. Dahl og Per Thoresen
Semester: Høst
Vekttall: 5

Mål

Kurset tar opp tema som skal bidra til å styrke kommunikasjonen, forståelsen og samarbeidet mellom ledere i bankene og ledere i bedriftskundemarkedet (adm. dir. og styret).

Kurset skal skape en felles forståelse for hvordan et aktivt styre kan etableres og fungere, og hvordan banken kan være med å påvirke dette hos sine bedriftskunder. Et godt fungerende styre vil søke å etablere et godt forhold mellom bank og bedrift, og dra nytte av den bistand og kompetanse banken kan bidra med.

Kurset skal gi innsikt i hvordan aktiv ledelse kan praktiseres, også i små og mellomstore bedrifter, og hvordan ledelsen kan innrette seg for bedre å utnytte de mulighetene som raske endringer i rammebetingelsene åpner for.

Med de raske endringene vi i dag ser, vil restrukturering for mange bedriftsledere være en kontinuerlig prosess, og kurset tar også opp hvordan denne lederoppgaven kan profesjonaliseres, samt hvordan banken også i denne sammenheng kan være en viktig bidragsyter.

Forkunnskaper

Bedriftsanalyse I eller Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement, Bedriftsøkonomisk analyse, Finans m/budsjettering, Regnskapsanalyse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Arntzen, Larsen og Vold: *Aksjebeskatning*. Oslo: Juridisk Forlag 1995

Dahl, Hansen, Hoff og Kinserdal: *Verdsettelse i teori og praksis*.

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1997

Haarstad, D. og Thoresen, P.: *Kompetanseprogram for styret*.

Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998

Haga, Karl J.: *Familie- og arverett*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1996

Porter, Michael E.: *Konkurransestrategi*. Oslo: Tano 1991

Sentrale pensumartikler fra Praktisk Økonomi & ledelse.

Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Gundersen, F. F. og Faafeng, S.: *Lov og rett for næringslivet*.

Oslo: Tano. Aschehoug 1997.

Thoresen, P.: *Finansiell Rekonstruksjon med basis i strategisk ledelse og PC-basert budsjettsimulering*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1998

Emneoversikt

- Bedriftsutvikling gjennom aktivt styrearbeid
- Strategi som lederverktøy og strategiske endringer
 - Praktisk strategiarbeide i små og mellomstore bedrifter
 - Håndtering av bedrifter i vanskeligheter
 - Restrukturering av bedrifter med IT som verktøy
 - Endringer i eierstruktur
 - Kjøp og salg av bedrifter
 - Fusjoner/fisjoner
 - Emisjoner og kapitalutvidelser
 - Generasjonsskifter i familiebedrifter
- Viktige regler i aksjeloven, selskapsloven og skatteloven

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver. Studenten skal ha minst én telefonveiledning med lærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger à fire dager i løpet av semesteret.

Dataverktøy

Opplæring i simuleringsmodellen Trioplan gis på 2. samling.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Studiekurs

Følgende studiekurs tilbys ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning studieåret 1998/99:

- Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement	3102	(6 vekttall) tilbys siste gang høsten 99
- Kreditt- og depotjus	3302*	(6 vekttall)
- Markedsstrategisk ledelse	3303*	(6 vekttall)
- Organisasjonsutvikling i bank	3211*	(6 vekttall)
- Penger og kreditt	3311*	(6 vekttall)
- Personalledelse	3212*	(6 vekttall)
- Samfunnsøkonomisk analyse	3101	(6 vekttall) tilbys siste gang høsten 98

Studiekursenes plass i ulike studiemodeller ved BI Senter for finansutdanning

Studiekursene ble utviklet i tilknytning til studiemodellen av 1988/89. Alle studiekursene kan inngå i denne modellen. Kursene inngår også i studiemodellen av 1994/96 (bygd på Grunnstudium bank), etter nærmere veiledning.

Kursene som er merket med * tilbys til valg i nåværende studiemodell, trinn III, slik det er beskrevet i kapittelet "Studier ved BI Senter for finansutdanning".

Studieformen utgjør en kombinasjon av selvstudium, innsendingsoppgaver, en større semesteroppgave/prosjektoppgave og samlinger. Alle kursene avsluttes med en skriftlig, individuell eksamen.

Kurskode 3102

Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement

Studium: Diplomøkonom BI i bankfag
Kursansvarlige: Gunnar A. Dahl og Per Thoresen
Semester: Høst og vår
Vekttall: 6

NB:

Kurset tilbys i studiemodellen av 1988/89, siste gang høsten 99.

Mål

Hovedmålsettingen med kurset er å kombinere praktisk og teoretisk forståelse for de problemene som reiser seg i forbindelse med den økonomiske analysen av næringslivsengasjementer. Kurset gir en innføring i problemstillinger man i praksis står overfor ved behandling av næringslivsengasjementer. Bedriftens økonomiske stilling og utvikling er av vital betydning for banken, og det blir lagt stor vekt på en systematisk opplæring i praktiske vurderings- og analyseteknikker.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomisk analyse, Finans m/budsjettering, Regnskapsanalyse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

- Bøhren, Ø og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse*. Oslo: Skarvet forlag 1998
- Eklund, T. og Knutsen, K.: *Regnskapsanalyse: Aktiv bruk av regnskapet*. 5 utg. Oslo: Universitetsforlaget 1997
- Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Teori og metoder for verddivurdering: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Thoresen, P.: *Integrert budsjettering: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Dahl, G. A.: *Budsjettanalyse: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Thoresen, P.: *Investeringsanalyse: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Dahl, G. A. og Thoresen, P.: *Praktisk regnskapsanalyse: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Dahl, G. A.: *Credit Management i bank: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Dahl, G. A.: *Årsoppgjørets spesifikasjons- og vurderingsregler: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Dahl, G. A.: *Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret: Forelesningsnotat*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99
- Sentrale pensumartikler fra Praktisk Økonomi & ledelse*. Sandvika: Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning 1998/99

Emneoversikt

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Credit management i bank. Oversikt over hovedelementene i engasjementsvurdering
- Aksjelovens og regnskapslovens bestemmelser om årsoppgjør
- Aksjelovens og revisorlovens bestemmelser og revisjonens utførelse
- Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret
- Praktisk regnskapsanalyse
- Budsjettutarbeidelse og budsjettanalyse, herunder likviditetsbudsjetter og kapitalbehovsberegninger
- Finansieringsstrategi og prosjektfinansiering
- Analyse av bedriftens kommersielle risiko og identifikasjon av kritiske risikofaktorer
- Finansiell risikoanalyse
- Modell for risikoklassifisering og konkurspredikasjon
- Anvendelse av investeringsanalyse i kredittvurdering
- Verdivurdering av bedrifter og aksjer

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I kurset inngår fire innsendingsoppgaver, inkludert semesteroppgave. Studenten skal ha minimum én telefonveiledning med lærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger à fire dager.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en seks timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator, rentetabell og lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste gjennomføring av kurset.

Kurskode 3302

Kreditt- og depotjus

Studium: Diplomøkonomi BI i bank og finans
Kursansvarlig: Viggo Hagstrøm
Semester: Vår
Vekttall: 6

Mål

Etter gjennomgått kurs skal studentene ha innsikt i rettslige spørsmål som har særlig betydning ved utøvelsen av kreditt- og depotfunksjonene i bank, videre kunnskap som setter dem i stand til å handle slik at bankens rettigheter/interesser blir ivaretatt på beste måte i forbindelse med sikring og inndrivelse av bankens krav.

Forkunnskaper

Ett av følgende kurs: Grunnkurs i Bankjus for bedriftskundemarkedet, Privatøkonomi med jus del I, Bankjus, Bedriftsanalyse II eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

- Bergsåker, T.: *Lærebok i Pengekravsrett: tilpasset privatrett grunnfag ved Universitete i Oslo*. Oslo: 1996
- Brækhus, S.: *Omsetning og kreditt del 2 - pant og annen realsikkerhet*. Oslo: Universitetsforlaget 1994 (utvalgte deler)
- Børresen, P.: *Konkurs: enkeltforfølgning, gjeldsforhandlinger og konkurs*. 3 utg. Oslo: Cappelen Akademisk forlag 1998
- Falkanger, T.: *Tingsrett*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1995 (utvalgte deler)
- Falkanger, T.: *Tvangsfullbyrdelse: et kompendium*. Oslo: Universitetsforlaget 1993 (Jussens Venner, hefte 2)

Emneoversikt

Kurset Kreditt- og depotjus behandler rettsregler som har særlig betydning for de sikkerheter som kreves/stilles for bankenes utlån og regler som har betydning for bankenes rettigheter/interesser i konkurranse med andre. Hovedvekten er lagt på panteretten og konkursretten. Disse emner inngår i kurset:

- Panterett
- Pengekravsrett
- Tinglysning og registrering
- Tvangsfullbyrdelse
- Konkurs/akkord (gjeldsforhandling)

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I løpet av kurset skal studenten besvare fire innsendingsoppgaver; den siste er en større praktikumsoppgave. I tillegg skal studenten ha minimum to telefonveiledninger med lærer i løpet av kurset. Det tilbys to samlinger à fire dager. På samlingene vil det bli holdt forelesninger og løst praktikumsoppgaver individuelt og i grupper.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Lovsamling er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3303

Markedsstrategisk ledelse

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Runar Framnes
Semester: Høst
Vekttall: 6

Mål

Etter gjennomgått kurs skal den enkelte student ha forståelse for markedsstrategisk ledelse som «svar» på den økende turbulens i omgivelsene og få innsikt og ferdighet i bruk av verktøy og teknikker som benyttes innen markedsstrategisk ledelse.

Forkunnskaper

Markedsføringsledelse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Andreassen, T.W.: *Serviceledelse*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995
Helgesen, T.: *Markedskommunikasjon*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995
Framnes, R., Blom, S. E. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse*. 5. utg. Oslo: Tano. Aschehoug 1997
Lund, Lorentzen: *Foretaksstrategi: Teori og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget 1992
Selnes, F.: *Relasjonsmarkedsføring*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993
Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. Oslo: Tano 1993
Egen prosjektlitteratur.

Emneoversikt

Kursets faglige innhold dreier seg om sentrale problemstillinger for deltakerne. Slike problemstillinger vil ofte være å planlegge og iverksette tiltak som er skissert fra sentralt hold, kombinert med egne tiltak i lokalmarkedet. Emnene deles i en strategisk og en taktisk del.

Den strategiske delen omfatter

Generell foretaksstrategi - definisjoner og hovedproblemstillinger. Markedsstrategisk ledelse for markedsorienterte virksomheter. Konkurransestrategier med vekt på interaktiv markedsføring og serviceledelse.

Den taktiske delen omfatter

Fra strategi til gjennomføring:

1. Markedsundersøkelser
2. Markedsføringsplanen
3. Gjennomføring av markedsaktiviteter internt og eksternt

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Studenten skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kurset. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven skal være forankret i egen jobbsituasjon.

Det inngår fire innsendingsoppgaver i kurset. To av disse utgjør delinnleveringer til prosjektoppgaven, én er besvarelse av et case og den siste innleveringen er slutt-produktet av prosjektoppgaven. Det inngår også to obligatoriske telefonveiledninger med veileder i løpet av kurset.

Det tilbys to samlinger à fire dager. Studentene bør i samråd med bankens ledelse ha utarbeidet et forslag til emne for prosjektoppgave til første samling. I tillegg skal studentene på annen samling presentere et case (grupper på 3-5 deltakere) som grunnlag for klassesdiskusjon. Totalt vil det obligatoriske case-seminaret bestå av fire casedrøftinger. Innlevering av case-besvarelsen skjer i forkant studiesamlingen.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Eksamen

Kurset avsluttes med en seks timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3211

Organisasjonsutvikling i bank

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Geir Thompson
Semester: Vår
Vekttall: 6

Mål

Hovedmålet med kurset er å gi den enkelte student et grunnlag for å forstå og påvirke endringsprosesser i organisasjoner med spesiell vekt på bankrettet virksomhet. Kurset belyser bl.a.

- diagnose av organisasjoner, med spesiell vekt på bank
- teknikker for å fornye virksomheten
- samspillet mellom ledelsen, medarbeiderne og ekstern konsulent i endringsarbeidet
- forutsetninger for å lykkes med organisasjonsutvikling.

Videre inneholder kurset en fordypning innenfor fagområdene ledelse, organisasjonsideologi og irrasjonalitet, Service Management og kvalitetsforbedring, samt organisasjonskultur.

Forkunnskaper

Organisasjonspsykologi og ledelse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Bang, H.: *Organisasjonskultur*. 2. utg. Oslo: Tano Forlag 1995
French, W. L. og Bell, C. H.: *Organization Development: Behavioral Science Interventions for Organization Improvement*. 5th. ed. Englewood Cliffs
N. J.: Prentice-Hall 1995 (Kap. 2, 4-14 og 16)
Normann, R.: *Service Management*, 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991
Thompson, G.: *Situasjonsbestemt ledelse*. Oslo: Universitetsforlaget 1995.
Berg, M. E., Martinsen, Ø. og Thompson G.: *Ledelse, kompetanse og omstilling*.
Oslo: Universitetsforlaget 1998

Anbefalt litteratur

Utvalgte artikler fra bransjens tidsskrifter
Roos, J. og Krogh, G.: *Figuring out your competence configuration*.
European Management Journal, 10, 4, 1992, side 422-427
Thompson, G.: *Metoder for utarbeidelse av prosjektoppgave*. Handelshøyskolen BI 1996
Studiemappe med diverse informasjon og kompendier. Handelshøyskolen BI,
Senter for finansutdanning 1998/99

Emneoversikt

Organisasjonsutvikling

Teoretisk og verdimessig grunnlag for organisasjonsutvikling
Metoder for diagnose av interne strukturer og prosesser
Inngrepsteknikker. Verktøy for endring av organisasjoner
Krav til ekstern konsulent

Ledelse, kompetanse og omstilling

Selvledelse: å lede medarbeiderne til å lede seg selv

Ledelse og lederutvikling

Organisasjonsideologi og irrasjonalitet som grunnlag for endring i organisasjonen

Kompetanseendring

Situasjonsbestemt ledelse

Utforming av "smarte" mål

Analyse av leders arbeidssituasjon

Fleksibel lederstil

Utvikling av medarbeidernes kompetanse

Hvordan utvikle egen lederstil

Service Management og kvalitetsutvikling

Servicebegrepet

Kvalitet og produktivitet

Diagnose av service og kvalitet

Å bygge inn kvalitet i servicesystemet

Utvikling av servicesystemer

Organisasjonskultur

Organisasjonskulturens kjerneelementer

Ulike former for subkulturer

Faktorer som bestemmer innholdet i organisasjonskulturen

Hva kjennetegner en funksjonell kultur?

Er bevisst kulturutvikling mulig?

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Det er fire innsendingsoppgaver i løpet av kurset, inkludert prosjektoppgave. Tre av disse utgjør delinnleveringer til prosjektoppgaven. I tillegg er det minimum to telefonveiledninger med lærer. Det tilbys to samlinger à fire dager. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte temaer.

Studentene skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kurset. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven kan hentes fra egen arbeidsplass, hvor man belyser hvordan organisasjonen fungerer (styrke og svakhet). Dette danner så utgangspunkt for vurdering av tiltak som kan bidra til fornyelse av organisasjonen på områder som har betydning for verdiskapningen. Prosjektoppgaven vil slik sett være et nyttig verktøy for å bedre organisasjonens resultater.

Det er avsatt tid på hver samling til å arbeide med prosjektoppgaven. Det vil da bli brukt tid til å gi studentene en innføring i relevante metoder og analyseteknikker som kan benyttes i prosjektoppgaven. Noe tid vil også gå med til å arbeide i grupper med selve oppgaven.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3311

Penger og kreditt

Studium: Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig: Bent Vale
Semester: Vår
Vekttall: 6

Mål

Studiekurset tar sikte på at den enkelte student skal kunne forstå og kritisk vurdere samfunnsøkonomiske resonnementer slik de kommer til uttrykk i massemedier, fagtidsskrifter, offentlige dokumenter og foredrag. Selv om kurset legger vekt på penge-, kreditt- og valuta-politiske problemstillinger, drøftes også økonomisk politikk og utviklingen mer generelt.

Med en kritisk forståelse av samfunnsøkonomiske resonnementer og sammenhenger er det videre formål med kurset at studentene skal øves opp i å trekke konklusjoner om hvordan samfunnsmessige rammebetingelser og endringer i disse vil virke inn på penge-, kreditt- og valutaforhold generelt og for den enkelte bank spesielt.

Kurset tar også sikte på å oppøve samarbeid og skriftlig framstillingsevne. Dette søkes ivare tatt gjennom gruppearbeid og innsendingsoppgaver, samt en semesteroppgave.

Forkunnskaper

Bank og samfunn eller Samfunnsøkonomisk analyse, Makroøkonomi eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Andre relevante artikler utgitt etter at studiehåndboken ble trykket kan bli tatt inn som obligatorisk pensum. Dette vil bli opplyst ved semesterstart.

A. Teoristoff

Vale, B. og Riis, C.: *Penge- og finanspolitikk: En utvidelse av IS-LM modellen.*

Sandvika: BI Forlag 1995

Rødseth, A.: *Valuta: Abb.serien for studenter ved Sosialøkonomisk institutt.*

UiO, revidert juli 1994, Avsnitt 3.5, og kap. 6 er kun anbefalt lesning.

Isachsen, A. J. m.fl.: *Om rentens terminstruktur* i artikkelsamling Penger, kreditt og valuta. Isachsen (red).

Anbefalt litteratur

NOU 1989:1, kap.VI. *Hvordan kan penge- og kredittpolitikken bidra til en effektiv bruk av ressurser*, s. 128-138.

Jensen, M. og Knudsen, V.: *Renteutviklingen i små åpne økonomier*, Sosialøkonomen 1/1988.

B. Norsk penge- og kredittpolitikk. Bankenes rolle

Norges Bank skriftsserie nr. 23: *Norske finansmarkeder, norsk penge- og valutapolitikk*, Oslo 1995. Kapitlene 6 og 9 er kun anbefalt lesning.

Christiansen, A. B.: Penger og Kreditt 2/1994, s. 92-99, *Sentralbankens institusjonelle stilling - noen momenter fra den internasjonale debatten.*

NOU 1995:11 : *Statsbankene under endrede rammevilkår*, s. 21-29 og s. 64-76.
Stortingsproposisjon nr. 1 (1997-1998), tillegg nr 3. Avsnittene 1.1 t.o.m.1.3.2
Nasjonalbudsjettet 1998 (St. meld. nr. 1 1997-98), *Forslag til retningslinjer for Statens petroleumsforbund, brev fra Norges bank*, s. 198-207
Revidert nasjonalbudsjett 1997 (St. meld. nr. 2 1996-97. Avsnittene 3.4.3 og 3.5.
(Statens petroleumsfond)

Anbefalt litteratur

Norges Bank: *Struktur og konkurranse i finansmarkedet*, uttrykket vedlegg til Nasjonalbudsjettet.
Grønvik, G. og Rom, C.: *Strukturendringer i norske finansmarkeder 1989-1994*, Penger og Kreditt 3/95.

C. Formuesutvikling og rentenivå - betydning for privat etterspørsel

Nymoen, R. og Eika, K.: *Finansiell konsolidering som konjunkturfaktor*, Penger og kreditt 1/1992.

D. Bankkrisen, nye eierforhold og rammebetingelser

NOU 1992:30, *Bankkrisen*, kapittel 1

Anbefalt litteratur

Grønvik, G og Vale, B: *Håndtering av den norske bankkrisen*, Sosialøkonomen 1/1992

E. Norsk valutapolitikk og utviklingen internasjonalt

Skjæveland, A. og Langbraaten, N.: Penger og Kreditt 4/1993, s. 262-278: *Inflasjonsmål for pengepolitikken: Hvordan gjøres det i andre land?*

Anbefalt litteratur

Skjæveland, A. og Qvigstad, J. F. i Festskrift til Hermod Skånland, s. 235-271: *Valutaregimer, historiske erfaringer og framtidige utfordringer.*

Studentene bør lese Norges Banks kvartalsskrift, *Penger og kreditt*. Tidsskriftet inneholder en del statistikk og gjeldende lovregler, i tillegg til aktuelle artikler.

Det er viktig å være oppmerksom på at en del av stoffet bærer preg av forfatterens personlige oppfatninger om hvordan samfunnsøkonomien fungerer. Det er derfor ulike synspunkter hos ulike forfattere, uten at noe entydig og "riktig" svar alltid finnes. For den interesserte student vil vi gjøre oppmerksom på at aktuelle problemstillinger ofte presenteres/drøftes i Norges Banks kvartalsskrift *Penger og Kreditt* og tidsskriftet *Sosialøkonomen*.

Emneoversikt

- Realøkonomi og pengeøkonomi
- Valuta
- Valuta- og pengepolitikk
- Rentestruktur
- Bankkrisen i Norge og utviklingen i penge- og kredittmarkedet fremover
- Den aktuelle økonomiske situasjonen i Norge og internasjonalt
- Norsk økonomisk politikk

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I løpet av kurset skal studenten besvare fire innsendingsoppgaver; den siste er en større semesteroppgave. I tillegg skal studenten ha minimum to telefonveiledninger med lærer. Det tilbys tre samlinger à fire dager.

Det sentrale pensumet blir gjennomgått på samlingene, i forelesninger og gjennom gruppearbeid. Pensum består av innhold i artikler og utdrag av bøker, samt stoff som blir gjennomgått på samlingene. I tilknytning til en del av forelesningene vil det bli delt ut skriftlig materiale som også er pensum.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3212

Personalledelse

Studium:	Diplomøkonom BI i bank og finans
Kursansvarlig:	Terje Skjølsvold
Semester:	Høst
Vekttall:	6

Mål

Kurset tar sikte på å gi en oversikt over fagfeltet. Aktuelle virkemidler vil bli utdypet. Lederrollen vektlegges spesielt. Det tas også sikte på å gi den enkelte student forståelse for de grunnleggende prosesser som er av betydning i det å lede andre mennesker.

Forkunnskaper

Organisasjonspsykologi og ledelse eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Hansson, J.: *Skapande Personalarbete: kompetens som strategi*. Stockholm: Prisma 1988
Harvey, D. og Bowin, R. B.: *Human resource management: an experimental approach*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall 1996
Kaufmann, G. og Kaufmann, A.: *Psykologi i organisasjon og ledelse*. Bergen-Sandviken: Fagbokforlaget 1998
Nordhaug, O.: *Måltrettet Personalledelse: en grunnleggende innføring*. Oslo: Tano 1993

Emneoversikt

1. Strategisk personalledelse - historikk og status
2. Lederens personalansvar
3. Kompetanse; begrep - behov og kartlegging
4. Mellommenneskelige relasjoner; prosesser og prestasjoner
5. De tradisjonelle virkemidler: rekruttering, avtaler og belønning
6. Lederens verktøykasse

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. Det er fire innsendingsoppgaver i løpet av kurset, inkludert prosjektoppgave. Tre av disse utgjør delinnleveringer til prosjektoppgaven. I tillegg er det minimum to telefonveiledninger med lærer. Det avholdes to samlinger à fire dager. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte temaer.

Studentene skal arbeide med en prosjektoppgave gjennom hele kurset. Besvarelsen utarbeides individuelt eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer. Tema for prosjektoppgaven kan hentes fra egen arbeidsplass, hvor man belyser hvordan organisasjonen fungerer (styrke og svakhet). Dette danner så utgangspunkt for vurdering av tiltak som kan bidra til fornyelse av organisasjonen på områder som har betydning for verdiskapningen. Prosjektoppgaven vil slik sett være et nyttig verktøy for å bedre organisasjonens resultater.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kurskode 3101

Samfunnsøkonomisk analyse

Studium: Diplomøkonom BI i bankfag
Kursansvarlig: Terje Synnestvedt
Semester: Høst
Vekttall: 6

NB:

Kurset tilbys i studiemodellen av 1988/89, samt for integrerte studenter siste gang høsten 98.

Mål

Målet er å gi den enkelte student innføring i sentrale deler av økonomisk teori, samfunnsøkonomiske problemstillinger og økonomisk analysemetode. Hovedvekten er lagt på nasjonalregnskapssammenhenger, offentlig økonomisk politikk og bruk av enkeltmodeller for makroøkonomisk analyse.

For å forstå hvordan samfunnsøkonomien fungerer er det nødvendig å studere mikroøkonomiske emner. Kurset gir derfor også en innføring i teorier for markedsdeltakernes atferd; dvs. bedriftenes tilbud av varer og tjenester og etterspørsel etter arbeidskraft og realkapital, og tilsvarende: husholdningens etterspørsel etter varer og tjenester og tilbud av arbeidskraft. Slike teorier inngår som byggesteiner i markedsteori og velferdsteori, som bl.a. gir grunnlag for å analysere virkningene av markedsimperfeksjoner og offentlige inngrep i prisdannelsen.

Forkunnskaper

Makroøkonomi eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Dedekam, A. jr.: *Makroøkonomi*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996

Parkin, M.: *Microeconomics*. 3rd ed. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1997

Ringstad, V.: *Samfunnsøkonomi*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Bind 3: Offentlig økonomi og økonomisk politikk

Ringstad, V.: *Løsningsforslag til øvingsoppgaver Offentlig økonomi og økonomisk politikk*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994

Emneoversikt

- De grunnleggende økonomiske mekanismer
- Virkning av alternativ økonomisk politikk
- Kriterier for god organisering av økonomi
- Samspillet mellom de økonomiske aktivitetene og beslutningene som fattes i husholdningene og i bedriftene
- Logiske tankeskjemaer (modeller)
- Mikroøkonomi
- Makroøkonomi

Gjennomføring

Normert studietid er ett semester på deltid. I løpet av kurset skal studenten besvare fire innsendingsoppgaver; den siste er en større semesteroppgave. Studenten skal ha minimum to telefonveiledninger med lærer i løpet av semestret. Det tilbys to samlinger à fire dager. På samlingene foregår undervisningen ved forelesninger og gruppearbeid.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig, individuell eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Innpassing av utdanning i BI Senter for finansutdannings studiemodell

Nedenstående gjelder innpassing av tidligere utdanning fra BI Senter for finansutdanning etter studiemodell av 1988/89 eller senere, og innpassing av ekstern høyskole-/universitets-utdanning.

Generell bestemmelse

For å få utstedt vitnemål på trinn I må minimum 50% av utdanningen være avlagt ved Handelshøyskolen BI.

For å få utstedt vitnemål på trinn II eller trinn III må minimum 50% av utdanningen være avlagt ved BI Senter for finansutdanning.

Trinn I

Bankfaglig eksamen avlagt etter studiemodell av 1988/89 eller senere, fullført bedriftsøkonom-studium eller tilsvarende økonomisk-administrativ utdanning fra f.eks. DH, innpasses etter søknad som trinn I i studiemodellen.

Studenter med ovennevnte utdanning kan starte direkte i studiemodellens trinn II. Studen-ter med enkeltkurs fra BI Senter for finansutdannings fagkursportefølje eller tilsvarende høyskolekurs innen økonomisk-administrative kurs kan søke om fritak fag mot fag.

Trinn II og trinn III

Studiekurset 3102 Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement gir fritak for spesialemmet 0580/0581 Bedriftsanalyse I (5 vekttall). Studiekurset 3101 Samfunnsøkon-omisk analyse gir fritak for kurset 0511 Bank og samfunn. Utdanning fra andre studieretnin-ger ved Handelshøyskolen BI eller ekstern utdanning kan innpasses med inntil 10 vekttall, etter individuell vurdering. Det er krav om at utdanning som innpasses må være del av et fordypningsstudium.

Skriftlig søknad om innpassing av annen utdanning må sendes Handelshøyskolen BI, Sen-ter for finansutdanning. Søknaden skal inneholde:

- attestert kopi av vitnemål
- kursbeskrivelser med antall undervisningstimer og detaljert emneliste
- pensumliste

Ved søknad om innpassing av tidligere utdanning fra BI Senter for finansutdanning henvises bare til kurskode/-navn, samt årstall for avlagt eksamen.

Søknadsfrist for høstsemesteret: 1. mai

Søknadsfrist for vårsemesteret: 1. november

Innpassing av utdanning i studiemodellen 1998/99

Figurene viser muligheter for innpassing av annen utdanning i de ulike studieveiene. For innpassing i valgfri del, se neste side.

Studievei I Bedriftsmarked

Trinn I Trinn II Trinn III	Bankdrift del I 5 vt	Bankdrift del II 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt	Valgfri del 5 vt
	Bank og samfunn 5 vt	Bedriftsanalyse II 10 vt		Bedriftsanalyse I 5 vt
	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller tilsvarende 20 vt			

Studievei II Personmarked

Trinn I Trinn II Trinn III	Bankdrift del I 5 vt	Bankdrift del II 5 vt	Forsikring 5 vt	Valgfri del 5 vt
	Bank og samfunn 5 vt	Privatøkonomi med jus del III 5 vt	Privatøkonomi med jus del II 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt
	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller tilsvarende			20 vt

Studievei III Generell

Trinn I Trinn II Trinn III	Bankdrift del I 5 vt	Bankdrift del II 5 vt	Forsikring 5 vt	Valgfri del 5 vt
	Bank og samfunn 5 vt	Bedriftsanalyse I 5 vt	Privatøkonomi med jus del II 5 vt	Privatøkonomi med jus del I 5 vt
	Bankfaglig eksamen*, Bedriftsøkonom eller tilsvarende			20 vt

- * For å få innpasset Bankfaglig eksamen i studiemodellen, må studenten ha avlagt 11 fagkurseksamener, hvorav 5 obligatoriske og 6 valgfrie.

Under valgfri del kan du velge mellom følgende alternativer:

- 5 vekttall blant følgende kurs som ikke allerede inngår i studiemodellen:

Bankjus	10 vekttall (se side 36)
Bedriftsanalyse II	10 vekttall
Forsikring	5 vekttall
Kreditt- og depotjus	6 vekttall
Markedsstrategisk ledelse	6 vekttall
Organisasjonsutvikling i bank	6 vekttall
Penger og kreditt	6 vekttall
Personalledelse	6 vekttall
Privatøkonomi med jus del III	5 vekttall
Strategiske endringer og bedriftsutvikling	5 vekttall
- Ett semester fra BI-godkjent, internasjonalt universitet etter søknad.
- En av BIs tredje års spesialiseringer, 10 vekttall (jf. diplomøkonomstudiet i økonomisk-administrative kurs) etter søknad.
- Studenten kan også søke om å få innpasset relevante fordypningskurs fra andre studieretninger ved Handelshøyskolen BI eller fra andre høyskoler og universiteter.

Diplomoppgave - studiemodell av 1988/89 og 1994/96

Mot slutten av diplomøkonomstudiet skal studenter som følger tidligere studiemodeller ved BI Senter for finansutdanning*, skrive en diplomoppgave over et selvvalgt emne. Emnet skal være aktuelt for egen bank- og/eller hele banknæringen.

Diplomoppgaven kan bestå i å utrede et avgrenset, faglig problem, kartlegge og analysere utviklingen på et bestemt område eller en kombinasjon av utrednings-, kartleggings- og analysemetodikk.

Oppgaven skal vise om studentene alene eller i grupper har evne til å anvende faglige og metodiske kunnskaper og ferdigheter på det emneområde som er valgt.

Oppgaven kan skrives av én, to eller unntaksvis tre studenter.

Etter studiemodell av 1988/89 og 1994/96 vil diplomoppgaven inngå i diplomøkonomstudiet i bank og finans med 5 vekttall. Det gis *ikke* fritak for skriving av diplomoppgave.

Evalueringsform

Diplomoppgaven evalueres etter karakterene bestått/ikke bestått. I tillegg avgir sensorene en skriftlig vurdering av oppgaven.

Karakterkrav for å skrive diplomoppgave

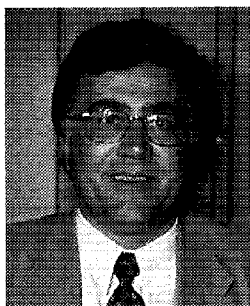
For å få adgang til å skrive diplomoppgave må studenten ha bestått fire studiekurs med gjennomsnittlig eksamenskarakter 3.00 eller bedre.

Kontakt BI Senter for finansutdanning for å få tilsendt retningslinjer og priser for skriving av diplomoppgave.

- * - Diplomøkonomeksamen med diplomoppgave, studiemodell av 1988/89, 40 vekttall. (Bygd på Bankfaglig eksamen, 20 vekttall.)
- Diplomøkonomeksamen med diplomoppgave, studiemodell av 1994/96, 40 vekttall. (Bygd på Grunnstudium bank, 20 vekttall.)

Studieadministrativ informasjon

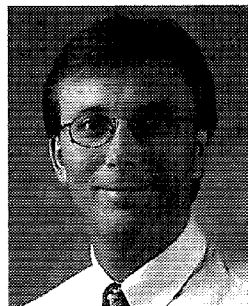
Administrasjonen ved BI Senter for finansutdanning

Øyvind Ramvi
Rektor

Eldrid Aa. Stranden
Studiesjef

Dag Jørgen Hveem
Studierektor

Ole Tellef Grundekjøn
Studieleder

Hilde Nordli Mathisen
Studieleder

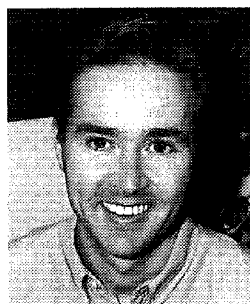
Audhild Hauge
Regnskapsleder

Anne Storås Modig
Studiekonsulent

Jorunn Halvorsen
Studiekonsulent

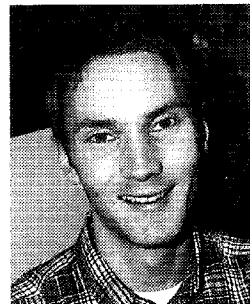
Vegard Aakre
Studiekonsulent

Lise Strøm
Studiekonsulent

Anne Hennum
Studiekonsulent

Ola Øivind Ommedal
Studiekonsulent

Kari Hardhaug
Grafisk formgiver

Kirsten Ofrim
Studiesekretær

Solveig Olsen
Studiesekretær

Elisabeth Magnussen
Sentralbord

Studieadministrativ
administrasjon

Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

Eyvind Lychesv. 19 A • Postboks 580 • 1301 Sandvika • Telefon: 67 54 50 30.

Telefax: 67 54 05 30. E-post: Finansutdanning@bi.no

Faglig personale

BI Senter for finansutdanning er knyttet til Handelshøyskolen BIs øvrige faglige personale. Hvem som har fagansvar for det enkelte kurs ved BI Senter for finansutdanning, fremgår av hver enkelt kursbeskrivelse.

Førsteamanuensis Eldrid Aashaug Stranden Institutt for Finansiell økonomi, er faglig leder for BIs bankstudier med ansvar for både fjernundervisningen (BI Senter for finansutdanning) og heltidsstudiet (BI Oslo). Stranden jobber hovedsakelig innen områdene privatøkonomi og bedriftsanalyse.

Studierektor Dag Jørgen Hveem Institutt for Regnskap, revisjon og jus, jobber hovedsakelig innen områdene privatøkonomi og bankjus. Hveem er utdannet cand. jur. og Diplomøkonom BI i bankfag.

Studieleder Ole Tellef Grundekjøn Institutt for Regnskap, revisjon og jus, jobber med privatøkonomi med jus, samt skatterelaterte spørsmål både i og utenfor næring. Grundekjøn er utdannet cand. jur. og siviløkonom.

Professor II Per Mokkalbost Institutt for Finansiell økonomi, har som hovedfelt risikostyring i bank og er også tilknyttet University of Calgary.

Førsteamanuensis Steven Ongena Institutt for Samfunnsøkonomi, jobber med empiriske studier der han kartlegger forholdet mellom bedrifter og banker.

Øvrige faglige medarbeidere

I tillegg til ovennevnte fagpersoner er prof. dr. juris. Viggo Hagstrøm, Det juridiske fakultet i Oslo, tilknyttet BI Senter for finansutdanning som spesialrådgiver.

Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning har i tillegg til den faste staben ansatt fagpersoner (lærere) for hvert enkelt kurs. Ved kursstart blir hver student tilknyttet en fagperson som evaluerer og gir kommentarer til innsendingsoppgavene, og som er tilgjengelig for veiledning. Faglige henvendelser gjøres primært til lærer.

På de fleste av våre kurs tilbyr vi undervisningssamlinger. På samlingene benytter vi ansatte fra BIs faglige stab og eksterne forelesere fra bank- og finansmiljøene i Norge.

BI Senter for finansutdanning vektlegger faglig innsikt såvel som pedagogisk fremstillings-evne.

Vedtekter og mandat for Handelshøyskolen BIs råd for bankstudier

Med hjemmel i Voksenopplæringslovens §15 og forskrifter av 10.03.94 (F-37/94) oppnevnes et rådgivende utvalg med mandat og oppgaver som nevnt nedenunder.

Mandat

Rådet for bankstudier er rådgivende for Handelshøyskolen BIs ledelse og høyskolestyre i faglige spørsmål vedrørende bankstudiene. Den overordnede oppgaven er å sikre studienes forankring i banknæringen.

Oppnevning og sammensetning

Rådet skal ha 9 medlemmer; 5 fra banknæringen og 4 fra BI. Hver av bankforeningene oppnevner 2 medlemmer og Finansforbundet velger 1 representant. BI er representert med ansatte fra både den faglige og den administrative stab.

Rådets funksjonstid er 4 år. For å sikre kontinuitet skiftes halve rådet hvert annet år. Rådet velger selv leder og nestleder.

Vedtaksførhet og møtebok

Rådet er vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene er til stede. Ved avstemning blir saken avgjort ved simpelt flertall.

Det skal føres møtebok over drøftinger i rådet. Blir det stemt i en sak, skal resultatet av avstemningen føres i møteboken. Det samme gjelder dissenser.

Utskrift av møteboken sendes til orientering til de organer som har foreslått medlemmene.

Rådets sammensetning

Rådet for bankstudier er pr. mai 1998 sammensatt slik:

Representanter fra banknæringen

Marit Sagen Åstvedt, avdelingsdirektør, Sparebankforeningen i Norge
Kåre Finbakken, organisasjonssjef, Sparebank 1 Nord Norge
Arnfinn Kalleberg, personaldirektør, Kreditkassen
Tom Grøndahl, direktør, Den norske Bank
Dag Arne Kristensen, forbundsleder, Finansforbundet

Representanter fra BI

Jens Petter Tøndel, direktør
Eldrid Aashaug Stranden, 1. amanuensis
Hermod Skånland, professor II
Dag E. Michalsen, 1. amanuensis

Nytt studentsystem

Høsten 1998 tar Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning i bruk et nytt IT-system for registrering og oppfølging av studenter. Det må derfor tas forbehold om endringer i rutiner på bakgrunn av dette.

Navneendring/Adresseendring

Ved navneendringer må navneendringsbevis vedlegges. Studentene plikter å melde fra om adresseendring, dersom studieinformasjon, melding om eksamenspåmelding o.l. skal komme frem til studenten i rett tid.

Internett

I følgende kurs tilbyr vi fagveiledning på Internett:

- Bedriftsøkonomisk analyse
- Makroøkonomi
- Markedsføringsledelse
- Organisasjonspsykologi og ledelse
- Privatøkonomi med jus del I
- Privatøkonomi med jus del II
- Statistikk og dataanalyse

Dette er et supplement til det øvrige undervisningstilbudet. Tilbudet på Internett kan bestå av følgende komponenter:

Fagsider er fagveileders hjemmeside hvor du finner ekstra fagstoff, pekere til interessante adresser på Internett, kursbeskrivelse og kursinformasjon. Her vil du også finne e-post adressen til veileder, adressen til diskusjonsgruppen din og telefon-/faxnummer til veileder. Fagsidene vil gjennom hele semesteret bli oppdatert med nytt stoff, oppgaver og linker, slik at det vil lønne seg å følge med på hva som forgår på disse sidene. Her har ikke du som student mulighet til aktivt å forme innholdet. For aktivt å delta, anbefaler vi deg å benytte diskusjonsgruppene våre.

Diskusjonsgruppene er våre elektroniske klasserom for fagveiledning og diskusjon. De er dessuten et sosialt møtested for studenter og veiledere. Hvert kurs vil ha sin diskusjonsgruppe, og for å kunne bruke disse må du ha et brukernavn og et passord. Dette vil du få utlevert av BI Senter for finansutdanning. Alle innlegg som sendes til en diskusjonsgruppe er synlig for de andre deltakerene i gruppen. Hvis du ønsker å sende personlige meldinger direkte til fagveileder eller en medstudent, gjør du det ved hjelp av elektronisk post.

Elektronisk post gjør det enklere for deg å kommunisere med fagveileder, medstudenter og administrasjon. For å benytte deg av disse tilbudene, trenger du en datamaskin med Internett-tilkobling og en browser (nettleser) som også kan lese news (diskusjonsgrupper). Vi anbefaler bruk av Netscape Navigator versjon 2.0 eller bedre, eller Internet Explorer versjon 3.0 eller bedre.

Bibliotek

En rekke databaser for søking etter litteratur og nyhetsstoff er tilgjengelig via Handels- høyskolen BIs datanettverk. Bruk Handelshøyskolen BIs Bibliotekstjenestes hjemmesider på Internett, adresse <http://www.bi.no/library/> for å komme inn i basene som BI kjøper tilgang til. Der finner du også pekere til andre Internett-adresser som er relevante for Handelshøyskolen BI/NMHs studier.

De fleste av Høyskolene har samarbeidsavtale med et lokalt bibliotek for bibliotek- tjenester til sine studenter. Her kan du låne litteratur, få bestilt inn litteratur som bibliote- ket selv ikke har, og du kan få veiledning i informasjonssøking.

Nærmere informasjon om bibliotekordningen fås ved henvendelse til BIs hovedbibliotek på telefon 67 57 05 00.

Bokhandelforbindelse

Juul Møller AS er Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdannings faste bokhandel- forbindelse. Alle utsendinger til våre studenter fra Juul Møller AS foretas fra Nedre Slotts- gate 11, Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, tlf. 22 40 40 40, fax. 22 40 40 50, e-post: jmbok@online.no.

Studiesamlinger

BI Senter for finansutdanning tilbyr studiesamlinger på alle kurs, med unntak av Bankjus.

Samlingene kommer i tillegg til BI Senter for finansutdannings fjernundervisningsopplegg og er spesielt utviklet for det enkelte kurs. Samlingene er et frivillig tilbud, men vi tror det gir deg mange positive effekter om du deltar:

- kontakt med foreleser og medstudenter
- gode muligheter for kommunikasjon om fag og studieform
- muntlig presentasjon av de mest sentrale delene i pensum

Utgifter til reise og opphold i forbindelse med samlingene må dekkes av den enkelte.

Samarbeid ved løsning av innsendingsoppgaver

Innsendingsoppgaver kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Studen- tene etablerer selv grupper ved studiestart og navn på deltakerne sendes BI Senter for finans- utdanning. Gruppen får tildelt samme lærer og sender inn én felles besvarelse på hver innsendingsoppgave. Dersom det skjer endringer i gruppens sammensetning i løpet av studie- tiden, må studieadministrasjonen få beskjed umiddelbart.

Se for øvrig § 29.5 pkt. d) i Studiereglement for Handelshøyskolen BI.

Kostnader og gebyrer

- Kostnader ved kontinuasjonseksamen: kr 330,- pr. vekttall.
- Administrasjonsgebyr ved utsettelse: kr 1.000,-.
- Nytt vitnemål: kr 500,-.

Det tas forbehold om endringer i prisene.

Eksamensplan for BI Senter for finansutdanning studieåret 1998/99

Nedenfor følger en oversikt over eksamensdager ved BI Senter for finansutdanning.
Det tas forbehold om endringer.

Kursnavn	Kurskode	Høst 98	Vår 98
Økonomisk-administrative kurs			
Bedriftsøkonomisk analyse	0601	10.12.98	10.06.99
Finans m/budsjettering	0607	10.12.98	03.06.99
Makroøkonomi	0623	UT 11.12.98 INN 14.12.98	UT 04.06.99 INN 07.06.99
Markedsføringsledelse	0631	27.11.98	27.05.99
Organisasjonspsykologi og ledelse	0634	23.11.98	19.05.99
Regnskapsanalyse	0605	10.12.98	03.06.99
Statistikk og datanalyse	0621	17.12.98 Case ut 02.12.98	17.06.99 Case ut 03.06.99
Spesialemer			
Bankdrift del I	0571		07.06.99
Bankdrift del II	0572	11.01.99	
Bankjus	0551/52	08.01.99	07.06.99
Bank og samfunn	0511	06.01.99	
Bedriftsanalyse I	0580/81	07.01.99	02.06.99
Bedriftsanalyse II	0583	08.01.99	
Forsikring	0560/61	11.01.99	04.06.99
Privatøkonomi med jus del I	0590/91	07.01.99	02.06.99
Privatøkonomi med jus del II	0592/93	08.01.99	07.06.99
Privatøkonomi med jus del III	0594/95	07.01.99	02.06.99
Strategiske endringer og bedriftsutvikling	0584	08.01.99	
Studiekurs			
Bedr.analyse og behandling av næringseng	3102	07.01.99	02.06.99
Kreditt- og depotjus	3302		04.06.99
Markedsstrategisk ledelse	3303	06.01.99	
Organisasjonsutvikling i bank	3211		04.06.99
Penger og kreditt	3311		04.06.99
Personalledelse	3212	11.01.99	
Samfunnsøkonomisk analyse, siste gang	3101	06.01.99	

Viktige opplysninger om eksamen

I tillegg til opplysningene i dette kapitlet forutsettes det at studentene gjør seg kjent med gjeldende studiereglementer ved Handelshøyskolen BI, herunder særskilte regler for BI Senter for finansutdanning slik disse står oppført i kapittel IV.

Hjelpemidler

Eventuelle tillatte hjelpemidler til eksamen fremgår av kursbeskrivelsen til det enkelte kurs.

- **Ingen hjelpemidler tillatt**

betyr at det kun er tillatt med skrivesaker, dersom annet ikke er spesifisert i kursbeskrivelsen.

- **Alle hjelpemidler tillatt**

betyr at det er tillatt å ha med alt av skriftlig materiell som bøker, notater o.l. Alle hjelpemidler innbefatter også programmerbar kalkulator. Kalkulatorens bruksanvisning er kun tillatt brukt når alle hjelpemidler er tillatt.

- **Programerbar kalkulator**

Kalkulatoren må ikke vise mer enn 160 tegn, tekst eller tall på skjerm/display. Den må være batteridrevet og ikke ha skriveenhet. Den må ikke forstyrre andre studenter med pipelyd o.l.

- **Lovsamling tillatt**

betyr at alle offisielle utgaver av Norges lover og traktater fra 1660 og senere, samt særutgaver er tillatt. I lovsamlingen kan det være innarbeidet understrekninger av enhver art, samt henvisninger, som se, jevnfør (jf.), konferer (cf. eller kf.) eller sammenlign (sml.). Henvisninger til lover, kgl. res. og forskrifter kan for øvrig bare inneholde tittel og/eller dato (eventuelt nummer), paragraf og/eller ledd, punktum, nummer eller litra. Vanlige forkortelser som grl., strl. o.l. kan brukes.

Eksamenspåmelding

Studentene må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret - studieåret - eksamen skal avlegges. Studentene får tilsendt eksamensinformasjon og påmeldingsskjema i god tid før frist for påmelding. Påmeldingfrist er:

- høstsemesteret: uke 40
- vårsemesteret: uke 10

Studentene plikter selv å kontrollere at de mottar påmeldingsskjema, og må eventuelt henvende seg til BI Senter for finansutdanning dersom dette ikke er mottatt innen påmeldingsfristen.

Eksamen ved BI Senter for finansutdanning avvikles flere steder i landet. Oversikt over eksamenssteder fremgår av vedlegg til påmeldingsskjemaet.

Til eksamen skal studenten medbringe legitimasjon.

Endring av eksamenssted

Kandidaten kan søke om endring av eksamenssted. Søknaden leveres sammen med påmelding til eksamen. Søknader om endring av eksamenssted levert etter frist for påmelding til eksamen tas ikke til følge. Eksamenskandidater som får innvilget annet eksamenssted, må selv dekke kostnadene dette medfører.

Eksamen i utlandet

For eksamener som finner sted i utlandet, gjelder spesielt:

- Eksamen skal finne sted ved en norsk ambassade/konsulat.
- Den administrativt ansvarlige *må* kunne snakke og lese norsk. Dette krav er begrunnet med at den eksamensansvarlige må kunne kontrollere at det kun benyttes tillatte hjelpemidler og at eventuelle notater i disse er lovlige.
- Studenten må selv kontakte ambassaden eller konsulatet for å få en skriftlig bekreftelse av den som påtar seg ansvaret for gjennomføringen av eksamen. Denne bekreftelsen sendes Eksamenskontoret sammen med påmelding til eksamen. *Uten denne bekreftelsen vil eksamensoppgaven ikke bli sendt.*
- Selv om det er tidsforskjell mellom norsk og utenlandsk tid, skal eksamen i utlandet alltid avholdes til samme tid som i Norge. Hvis dette ikke er mulig, skal eksamen i utlandet avholdes senere enn i Norge.
- Eventuelle administrasjonskostnader ved eksamensstedet dekkes av studenten selv.

Forlenget tid til eksamen

Det vises til Studiereglement ved Handelshøyskolen BI § 16.

Studenter med annet morsmål får ikke forlenget tid til eksamen. De har imidlertid anledning til å levere sin besvarelse på engelsk eller benytte norsk-norsk ordbok. Eksamenskontoret må få beskjed om dette 14 dager før eksamen.

Det gis ikke forlenget tid ved hjemmeksamen, fagoppgave eller prosjektarbeid.

Det benyttes eget skjema for søknad om forlenget tid til eksamen.

Frist for å søke om forlenget tid til eksamen:

eksamen i høstsemesteret:	uke 44
eksamen i vårsemesteret:	uke 15

Forlenget tid:

Ved seks timers eksamen gis	75 minutter i tillegg
Ved fem timers eksamen gis	60 minutter i tillegg
Ved fire timers eksamen gis	45 minutter i tillegg
Ved tre timers eksamen gis	30 minutter i tillegg

Sykdomsforfall ved eksamen

Kandidater som ved sykdom kan dokumentere at de var forhindret fra å møte til eksamen, vil få adgang til å avlegge ny eksamen neste gang eksamen arrangeres uten å betale kontinuasjonsavgift. Eget søknadsskjema skal benyttes, sammen med legeattest. Søknaden må være BI Senter for finansutdanning i hende senest to uker etter eksamen. Søknader etter frist tas ikke til følge.

På økonomisk-administrative kurs vil eksamensavgiften bli refundert ved dokumentert sykefravær.

Studenten plikter selv å melde seg opp til ny eksamen, neste gang han/hun skal ta eksamen.

Retningslinjer for kontinuasjonseksamener

Følgende retningslinjer ble vedtatt i Høyskolerådet 13. mai 1991:

- Kontinuasjonseksamener avholdes normalt ved neste ordinære eksamen i det enkelte kurs.

Innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider

- Studentene skal dokumentere evne til å anvende teori på teoretiske eller praktiske problemstillinger.
- Studentene skal dokumentere evne til å skrive et arbeide som tilfredsstiller vanlige akademiske krav til innhold og form. (Hensyn til eventuelle eksterne målgrupper kommer i tilfelle i annen rekke her.)

Formelle krav

Besvarelsen skal innleveres fast innsatt i mappe og i **to eksemplarer**. Besvarelsens forside skal inneholde de opplysninger som er angitt i oppgavesettet. Egenerklæringen som følger oppgavesettet skal leveres inn sammen med besvarelsen. Besvarelsen må være BI Senter for finansutdanning i hende innen angitt tidsfrist. NB! Besvarelsen kan ikke innleveres på diskett. Telefax kan ikke benyttes. For sent innleverte besvarelser vil normalt ikke bli sensurert. Kandidaten(e) kan ikke regne med å få besvarelsen tilbake.

Innholdsmessige krav - formål

Oppgavene kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Studentene oppfordres til å samarbeide i grupper. Det er imidlertid ikke tillatt for flere grupper å samarbeide, da dette betraktes som fusk eller forsøk på fusk og rammes av § 17 i Studiereglement ved Handelshøyskolen BI. Oppdages det noen form for fusk, for eksempel avskrift av andres oppgaver, kilder uten kildehenvisninger eller direkte "lån" av hele oppgaver skrevet tidligere, er dette å betrakte som fusk ved eksamen.

- Endelig oppgavetittel skal være kort og informativ slik at oppgavens innhold fremgår av tittelen.
- Et sammendrag på inntil én side skal komme rett etter innholdsfortegnelsen og foran selve teksten.
- Studentene oppmuntres til å bruke egne (og ev. andres) figurer for å illustrere problemstilling, oppbygging, argumentasjonsgang – f.eks. ved årsaksmodeller, flytdiagrammer o.l.

Referanser og litteraturliste

Ved en vitenskapelig høyskole er referanser til kildene og en tilhørende litteraturliste viktig for alle faglige arbeider (studentoppgaver, fagoppgaver, artikler, bokbidrag). Referansen og litteraturoversikten skal hjelpe leserne til å finne stoff de kan være interessert i. Referansene skal opplyse om hva som er dine egne bidrag og hva som er andres. På denne måten kan dine opplysninger og sitater kontrolleres og etterprøves.

Det er flere måter å sette opp referanser på. På Handelshøyskolen BIs bibliotekstjenestens hjemmeside på Internett, <http://www.bi.no/library/index.htm>, er lagt inn forslag til

referanseoppsett. Disse anbefales. For studentoppgaver er det valgfritt, bare du holder deg konsekvent til samme hele tiden. Sørg for at alle relevante opplysninger er med. Hovedbiblioteket ved Handelshøyskolen BI har for øvrig utarbeidet en egen veiledning, “Råd for oppgaveskriving”, som berører ulike sider ved det å skrive en studentoppgave. Her er henvisninger til litteratur om utredningsmetodikk, samfunnsvitenskapelig metode, språk m.m. I bedømmelsen av en oppgave legges det vekt på kildehenvisningene.

Generelle bedømmelseskriterier

Ved Handelshøyskolen BI, Høyskolene og Norges Markedshøyskole benyttes stort sett følgende kriterier ved vurdering av oppgaver:

- 1) Valg av tema og problemstilling
- 2) Formulering av problemstillingen
- 3) Logisk oppbygning/disposisjon
- 4) Metodevalg
- 5) Prioritering
- 6) Analyse og vurdering
- 7) Kildebruk
- 8) Språk

1) *Valg av tema og problemstilling*

Temaet bør være faglig interessant og relevant i forhold til det aktuelle faget eller studiet som et hele.

2) *Formulering av problemstillingen*

Det er viktig at utgangspunktet for arbeidet er klart formulert og at problemstillingen er avgrenset slik at arbeidsmengden er realistisk for den gjeldende tidsramme. Det er også viktig at problemstillingen er kort og klart formulert.

Noen eksempler på formuleringstyper kan tas med: “Handelshøyskolen BIs profil hos tidligere og nåværende studenter” (temabeskrivelse). “Hvem velger Handelshøyskolen BI etter hvilke kriterier?” (forskningsspørsmålet som arbeidet kan gi svar på). “Studenter som betaler studiene selv er mer kritiske til Handelshøyskolen BIs servicenivå enn studenter som får betalt studiene av arbeidsgiver” (hypotese).

Problemstillingen er ikke fullstendig formulert uten en klargjøring av de viktigste begrepene, av hvem og hva som skal beskrives og drøftes i arbeidet (enheter og variabler). Ved formuleringen av problemstillingen kan det også utdypes hva som forutsettes og hva som skal undersøkes i oppgaven. Presisering og avgrensing av problemstillingen er vanligvis den mest avgjørende fase i prosjektarbeidet. Erfaringen viser at de studenter som har en klar problemstilling, får mer ut av oppgaven og lager ofte bedre produkt. Den viktigste grunnen til dette er nok at man gjennom en klar beskrivelse av problemet har kommet langt på vei i løsningen av det.

3) *Logisk oppbygning/disposisjon*

Ved prosjektoppgave gjelder en obligatorisk disposisjon som er logisk og hensiktsmessig ved slike oppgaver. Denne eller en lignende disposisjon kan selvsagt også brukes ved de øvrige oppgavetyperne. Uansett: De enkelte deler i oppgaven bør komme naturlig etter hverandre slik at det skriftlige arbeidet blir lett å lese, slik at det blir “en rød tråd” i oppgaven.

Den røde tråden bør komme frem både i sammendraget og i innholdsfortegnelsen. Sammenraget skal være oppgaven i miniatyr, med forklaring om bakgrunnen, problemstilling, metodevalg, kort analysereferat og konklusjon, slik at man kan danne seg et bilde av hva hele oppgaven går ut på. Således må både sammendraget og innholdsfortegnelsen komme foran i oppgaven.

4) Metodevalg

Den metoden (eller de metodene) som velges bør være hensiktsmessig ut fra det problemet man jobber med og de rammebetingelser man arbeider under. Metodevalget skal beskrives kort og begrunnes. Foruten valg av problemstilling og valg av formuleringstype tas særlig følgende metodevalg:

- Valg av enhet(er) og variabler, inkludert eventuell utvalgsstrategi og operasjonalisering.
- Valg mellom datakilder (om foreliggende data kan brukes eller om egen datainnsamling er nødvendig).
- Valg av (ev.) undersøkelsesopplegg.
- Valg av databehandlings- og analyseopplegg.

Også tolkning og rapportering kan evt. betraktes som metodevalg.

5) Prioritering

Den som skriver en oppgave bør ikke ta med alt, men prioritere mellom mer og mindre relevant stoff. Hva som er relevant, avhenger av problemstillingen. Man bør ev. bruke vedlegg for dokumentasjon av tabellstoff, o.l.

6) Analyse og vurdering

Å skrive en oppgave innebærer innsamling av informasjon (data). Det er sjelden nok å fortelle og beskrive slik informasjon. Studentene bør først og fremst bruke informasjon, dvs. foreta en selvstendig analyse, vurdering og tolkning av informasjon i forhold til problemstillingen.

7) Kildebruk

Ved oppgaveløsning samles og brukes (analyseres, vurderes og tolkes) informasjon. Det er en selvfølge at enhver leser og sensor lett kan identifisere den kilde eller de kildene som er grunnlag for studentens argumentasjon, redegjørelse eller drøfting. Kildehenvisningene skal følge Handelshøyskolen BIs reglement for kildebruk. Det kan ofte være aktuelt å føre opp bøker, artikler osv. i kildelisten, men ikke i selve teksten. Leseren vil da gå ut fra at forfatteren eller forfatterne har brukt slikt stoff som generell inspirasjonskilde, dvs. som referanseramme. Dette ordet brukes nærmest ensbetydende med alle slags forutsetninger. Hvordan kilder brukes, er imidlertid ikke bare et formelt spørsmål. Minst like viktig ved vurderingen er et innholdsmessig aspekt. Det vil alltid være et vesentlig bedømmelseskriterium hvordan tilgjengelig faglitteratur blir brukt innholdsmessig, både ved valg og utforming av problemstillingen og ved gjennomføringen av selve oppgaven. Med mindre annet er avtalt skal litteraturbruken imidlertid være middel og ikke mål i seg selv. Det er m.a.o. igjen problemstillingen som avgjør hva som er relevant faglitteratur som bør brukes og hva som ikke er relevant.

8) Språk

Ved vurderingen av hjemmeeksamen, prosjekt- og fagoppgaver legges det vekt på rettskrivning og språkføring, og at språket er tilpasset lesergruppen. Dårlig språkføring og svak rettskrivning teller negativt!

Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver

Egen rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgave etter studiemodellene 1988/89 og 1994/96, kan fås ved henvendelse til BI Senter for finansutdanning.

Retningslinjer for endring av kurskoder

Høyskolerådet vedtok 13. mai 1991 følgende retningslinjer for endring av kurskoder:

Endring av kurskode skjer når:

- kursinnhold og/eller målformulering er vesentlig endret
- vekttall er endret
- nytt kurs innføres.

Endring av kurskode skjer ikke automatisk når:

- obligatorisk litteratur endres
- hjelpemidler til eksamen endres
- kursinnhold og/eller målformuleringer justeres
- eksamensform endres.

For studentene betyr dette at de alltid må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret – studieåret – eksamen skal avlegges.

Offentliggjøring av sensur

Forutsatt at alle innsendingsoppgaver er levert vil studentene etter hver eksamensperiode automatisk motta en karakterutskrift som viser resultater oppnådd etter sensur. Karakterutskriften vil vise resultatet oppnådd på siste eksamen, og gir opplysninger om: Kurskode/-navn, standpunkt karakter (gjennomsnitt av innsendingsoppgaver), eksamens karakter og semester.

Studentene er selv ansvarlige for å kontrollere at de opplysninger som fremkommer på karakterutskriften er korrekte. Skulle studentene oppdage feil eller mangler på sin utskrift, må eksamenskontoret ved BI Senter for finansutdanning få beskjed.

Ønsker du å få oppgitt alle eksamener samlet på en karakterutskrift, kan dette bestilles. Det understrekes at opplysninger om sensur **ikke** blir gitt ved telefonhenvendelser.

Sensur Økonomisk-administrative kurs

Televoice - Sensurtelefonen

Televoice er en talende datamaskin som man kommer i kontakt med ved å ringe tlf. 67 54 00 00. Sensur vil bli offentliggjort fortløpende ved hjelp av sensurtelefonen ca. 25 virkedager etter hver eksamen. Ved hjelp av en telefon med «firkanttast», kan man her oppgi sitt registreringsnummer og få opplyst karakterer på alle økonomisk-administrative kurs, med unntak av Finans m/budsjettering og Regnskapsanalyse.

Sensurbegrunnelse og klage på sensur

De alminnelige reglene for klage på sensur (sensurbegrunnelse) og omsensur dekkes av Studiereglement ved Handelshøyskolen BI.

Vitnemål

Studiemodell av 1988/89 og 1994/96

Kandidater som fullfører Diplomøkonom BI i bankfag etter studiemodell av 1988/89 og 1994/96, vil automatisk få tilsendt vitnemål. Det forutsettes at kandidatene tilfredsstiller kravene i reglementene.

Studiemodell av 1994/95 eller senere

Kandidater som fullfører Grunnfag økonomi BI, Bankkandidat BI og Diplomøkonom BI i bank og finans etter studiemodell av 1994/95 eller senere, må anmode spesielt om å få tilsendt vitnemål.

Vitnemål skal, foruten opplysninger om eksamensenhetene og deres vekttallsomfang, være påført tidspunkt (semester) for fullføring av de enkelte kursene, eksamenskarakterene, gjennomsnittskarakterer for innsendingsoppgaver og eventuelt hovedkarakter.

Kun karakterer for eksamener avlagt ved BI Senter for finansutdanning inngår ved beregning av hovedkarakter.

Dersom kandidaten tidligere har mottatt vitnemål for et studium og senere ønsker å få utstedt nytt vitnemål, må det påregnes et administrasjonsgebyr (se side 82).

Masterstudier ved Handelshøyskolen BI

Masterstudiene ved Handelshøyskolen BI er godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Master of Science (MSc)

Master of Science er et toårig spesialiststudium på høyere grads nivå. Opptakskravet er diplomøkonom eller tilsvarende og avlagt GMAT-test. Det tilbys fem spesialiseringer: Accounting, Financial Economics, Marketing, Strategy og International Business. Studiet er internasjonalt i den forstand at all undervisning foregår på engelsk og vi har studenter fra omlag 25 nasjoner. I tillegg kan man i løpet av studiet delta på utveksling ved våre samarbeidsuniversiteter, for tiden 27 stykker i totalt 14 land. Studiet er forskningsbasert og består av en kursdel og en thesis (hovedoppgave). Dette skal til sammen gi studentene omfattende innsikt i fagområdet gjennom aktiv deltakelse i klassene.

Handelshøyskolen BI tilbyr stipendier til diplomøkonomer og diplommarkedsførere fra Handelshøyskolen BI/NMH. Stipendiene er på kr 10.000,- og varierer i antall fra år til år. I tillegg er man ved dokumentasjon av fullført MSc eller MBA fra BI berettiget til å få avskrevet sitt lån i Statens Lånekasse med et høyere grads stipend, for tiden på kr 20.300,-

Master of Business Administration (MBA)

MBA- studiet er et "general management" 11 måneders program på heltid med hovedvekt på ledelse og strategi. Studiet bygger på minimum tre års arbeidserfaring. Studiet tilbys også på deltid over to år.

Mer informasjon om MSc og MBA fås ved henvendelse til ditt studiested eller til Handelshøyskolen BI, Graduate School, Postboks 580, 1301 Sandvika. Tlf. 67 57 05 00.

E-post: graduate@bi.no eller URL:<http://www.bi.no/>

Master of Management

Master of Managementstudiet er et fordypningsstudium i ledelse for voksne som ønsker å kombinere utdanning og arbeid. Studiet har et omfang på fire år på deltid, tilsvarende 40 vektall. Minimumskravet til forkunnskaper er tre års høyere offentlig godkjent utdanning samt fire års yrkeserfaring.

Mer informasjon om Master of Managementstudiet fås ved henvendelse til ditt studiested eller til Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning, Karlsborgveien 4, 0193 Oslo. Tlf.: 22 57 62 00.

Opptak til Master of Science og Master of Business Administration

Handelshøyskolen BI krever å motta resultatet på følgende test:

GMAT – Graduate Management Admission Test

GMAT kan tas i Oslo, Bergen og Trondheim.

Kontakt Handelshøyskolen BI for brosjyre og oppmeldingsskjema.

Vær ute i god tid. Et midlertidig testresultat får du på testsenteret, men det tar vanligvis noen uker (4-6) å få tilsendt offisielt «score-card». Testen kan tas hele året. Ved Handelshøyskolen BI i Sandvika er det opprettet et GMAT - kontor – The GMAT ConsultingCenter. Kontaktperson er Banafsheh Sheiban. Direkte telefon: 67 57 07 19/67 57 05 00. Her arrangeres blant annet et forberedende kurs til selve GMAT-testen. Kurset gjennomføres over tre uker, to kvelder pr. uke i forkant av selve GMAT-testen, eventuelt som helgekurs.

Videre studier i utlandet

Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder:

Utenlandskontoret ved Statens lånekasse for utdanning. Egen opplysningsavdeling med veiledere. Faglig informasjon om utenlandske læresteder, fagretninger, studiefinansiering etc.

Adresse: Østre Aker vei 20, 0581 Oslo. Postadresse: Postboks 195 Økern, 0510 Oslo.

Telefon 22 72 69 10.

ANSA (Samskipnad for norske studenter i utlandet). Dette er en interesse- og velferdsorganisasjon for norske studenter i utlandet som bl.a. tilbyr veiledning, forsikring, oversikt over studiesteder i USA og Europa og et nettverk av kontaktpersoner.

Adresse: Storgata 3, 0155 Oslo.

Telefon: 22 47 76 00, telefaks: 22 33 51 77.

Telefon-/skrankehenvelser kan skje mellom kl. 12.00-16.00. Kontoret er stengt lørdag.

Adressen til ANSAs internettsider er: <http://www.ansa.no/>, E-post: til Kontoret: sentralt@ansa.no, til Studieinformasjon: studinfo@ansa.no

Norge-Amerika Foreningen har som overordnet mål å fremme det kulturelle og praktiske samvirket mellom Norge og Nord-Amerika. Deres arbeid legger hovedvekten på utveksling av studenter, forskere og praktikanter. Hvert år formidler vi omkring 100 stipendier til nordmenn som ønsker å studere eller forske i USA, og ca. 20 stipendier til amerikanere som vil forske i Norge. Til sammen formidler de stipendier og praktikantopphold verdt ca. 5,7 millioner kroner hvert år. Hovedtyngden av stipendiene deres går til forskere og til studenter som allerede er cand.mag. eller tilsvarende.

Foreningens stipendtilbud for undergraduate og graduate studier og forskning i USA utlyses hvert år i juni og gjelder da for å begynne studier året etter. Søknadsfrist for graduate stipend og forskning er ca. 14. september. Søknadsfrist for undergraduate stipend er ca. 24. november. Kontakt kontoret i juni for informasjon og søknadsskjema.

Adresse: Drammensveien 20c, 0255 Oslo.

Telefon: 22 44 77 16 (kl. 10.00 - 15.00).

Telefaks: 22 44 78 31

hjemmeside: <http://www.noram.no>

e post: namerika@online.no

Fulbright-Kontoret (US Norway Fulbright Foundation for Educational Exchange) Her har de college- og universitetskataloger med en komplett samling på microfiche. Flere brosjyrer, blant annet "A Handbook for Foreign Students", deles ut gratis. De har lister over læresteder etter fagområde og studieretning med beskrivelser av colleges og universiteter, både undergraduate- og graduatestudier.

Adresse: Arbins gate 2, 0253 Oslo.

Telefon: 22 83 26 00/03 (veiledning telefon/skranke: tirsdag, onsdag og torsdag kl. 1300-1600).

Telefaks: 22 83 26 07

Adressen til Fulbrights hjemmesider: <http://www.usembassy.no/fulbrig.htm>,

e-post: fulbright@extern.uio.no

Reglementer

Studiereglement ved Handelshøyskolen BI

Innhold:

Kapittel I - Generelle regler

- §1 - Hvem reglementet gjelder for
- §2 - Studentenes undersøkelses og opplysningsplikt
- §3 - Opptak
- §4 - Studieavgift
- §5 - Utmelding, studieavbrudd og permisjon
- §6 - Forlenget studietid (fullføringsfrister)
- §7 - Disiplinærbestemmelser
- §8 - Vitnemål

Kapittel II - Eksamen

- §9 - Definisjoner
- §10 - Eksamensformer
- §11 - Pensum
- §12 - Fritak for eksamen
- §13 - Adgang til å gå opp til eksamen
- §14 - Eksamensdeltakelse og eksamensfremmøte
- §15 - Eksamensavgift
- §16 - Forlenget tid til eksamen
- §17 - Fusk
- §18 - Kontinuasjoneksamen
- §19 - Sensur
- §20 - Klage over sensurvedtak
- §21 - Karakterer og vitnemål
- §22 - Særlige regler for flervalgseksamen
- §23 - Ordensbestemmelser ved eksamen

Kapittel III - Andre bestemmelser

- §24 - Endringer
- §25 - Forbehold
- §26 - Ikrafttredelse

Kapittel IV - Særskilte regler

- §27 - Særskilte regler for siviløkonom- og revisorstudiet
- §28 - Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Høyskolene
- §29 - Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning
- §30 - Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning
- §31 - Academic Regulations for the Degree of Master of Science
- §32 - Academic Regulations for the Degree of Master of Business Administration
- §33 - Særskilte regler for bedriftsinterne kurs i regi av Handelshøyskolen BI

Kapittel I

Generelle regler

§1 Hvem reglementet gjelder for

Dette reglementet gjelder for alle studenter ved Handelshøyskolen BI. Med student menes i dette reglementet en person med en skriftlig, bindende og ikke avsluttet studiekontrakt med Handelshøyskolen BI.

§2 Studentenes undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i gjeldende reglementer ved Handelshøyskolen BI og de særskilte reglene som gjelder det studietilbudet studenten følger. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, rutiner for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. Studenten plikter å underrette Handelshøyskolen BI om navn- og adresseendring

§3 Opptak

- a) En søker som aksepterer tilbud om studieplass, må innen en nærmere angitt frist returnere en undertegnet studiekontrakt. Ved slik aksept er søkeren med bindende virkning registrert som student ved Handelshøyskolen BI med de forpliktelser dette medfører. Det er likevel anledning til å trekke seg fra studiet før studiestart dersom melding om dette blir gitt i rekommandert brev innen de frister som fremgår av studiekontrakten. Komplementært gjelder at Handelshøyskolen BI står fritt til å avlyse programmer der det ved studiestart ikke er nok kandidater til å sikre en forsvarlig gjennomføring av programmet.
- b) Innen rammen av ovenstående gjelder egne opptakskrav for de ulike studiene.
- c) Det gis anledning til bytte av studium dersom studenten har akseptert plass på ett av studietilbudene ved Handelshøyskolen BI og senere fått tilbud om og akseptert plass på et annet studium ved skolen.
- d) Denne paragrafen gjelder ikke opptak til bedriftsinterne kurs. For opptak til slike kurs gjelder særskilte regler, jfr. kap.IV.
- e) Klage over formelle feil ved saksbehandlingen ved opptak fremsettes overfor en særskilt nemnd oppnevnt av styret ved Handelshøyskolen BI, eller den styret bemyndiger.

§4 Studieavgift

- a) Enhver student er forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid for det aktuelle studium, jfr. dog §5. Studieavgiften betales ved begynnelsen av hvert semester. Normert studietid for det enkelte studium er oppgitt i de særskilte reglene for de ulike studietilbudene. Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om han/hun gjennomfører studiet på kortere tid. Studenter som, på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner, etter søknad innvilges fritak for eksamen på et av Handelshøyskolen BI's studietilbud, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften. Vitnemål utstedes først når studentens økonomiske forpliktelser overfor Handelshøyskolen BI er oppfylt.
- b) Manglende betaling av studieavgift medfører tap av studieplass og ordinær rettslig inndrivelse.

§5 Utmelding, studieavbrudd og permisjon

- a) Dersom en student ønsker å melde seg ut underveis i et studium, kan utmelding skje innen de frister som fremgår av særskilte regler for de ulike studietilbudene. Utmelding må skje i rekommandert sending, først da vil studenten bli registrert som sluttet og være fri for videre betalingsforpliktelser.
- b) Dersom spesielt tungtveiende grunner tilsier det, f.eks alvorlig sykdom, kan en student søke om å få melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmeldingen må dokumenteres med legeerklæring eller annen relevant dokumentasjon. På grunnlag av denne dokumentasjonen avgjør Handelshøyskolen BI om det foreligger utmeldingsgrunn.
- c) Studenter som har meldt seg av et studium må eventuelt søke om opptak på nytt dersom de senere ønsker studieplass.
- d) Det gis anledning til å søke om inntil ett års permisjon (opphold i studiet) i løpet av studietiden ved f.eks avtjening av førstegangstjeneste eller andre tungtveiende grunner. Ved svangerskap kan studenter etter søknad få innvilget permisjon med inntil ett år per svangerskap. Begrunnet søknad om permisjon og ønsket varighet må sendes rekommandert.

§6 Forlenget studietid (fullføringsfrister)

Denne bestemmelsen gjelder ikke deltakere på MBA- og MSc-programmene.

Fullføringsfristen er to år utover normert studietid slik denne er angitt i studiekontrakten. For deltakere på enkeltkurs gjelder en tilsvarende fullføringsfrist på ett år. Etter dette må kandidater som ønsker å forbedre karakterer/fullføre studiet søke om nytt opptak ved nødvendige enkeltkurs eller hele studium. Handelshøyskolen BI vurderer da på fritt grunnlag om tidligere avlagte eksamener kan inngå i grad/tittel.

§7 Disiplinærbestemmelser

- a) En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelser som gjelder ved Handelshøyskolen BI, eller som har utvist uverdigg atferd som skader eller er egnet til å skade det allmenne omdømmet til Handelshøyskolen BI, kan idømmes disiplinærstraff. Styret kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid. Vedtaket kan påklages til en klagenemnd oppnevnt av styret i hvert enkelt tilfelle.
- b) For brudd på eksamensreglene (fusk) vises det til egne bestemmelser i kapittel II.

§8 Vitnemål

Etter fullført studium, utstedes et vitnemål som viser at kandidaten har oppfylt de krav som stilles for angjeldende studium, og hvilke karakterer kandidaten har oppnådd på de foreskrevne eksamener. Kandidaten må ha oppfylt alle sine økonomiske forpliktelser overfor Handelshøyskolen BI før vitnemålet utstedes, jfr §4.

Kapittel II

Eksamen

§9 Definisjoner

- a) Med *eksamen* menes i dette reglementet et arrangement hvor studentens ferdigheter og kunnskaper vurderes systematisk i samsvar med faglige normer i den hensikt å fastlegge en karakter som mål på studentens kunnskaps- og ferdighetsnivå.
- b) En eksamen kan gjelde for hele eller deler av ett kurs eller for flere kurs.
- c) Med *kontinuasjon* menes i dette reglementet en fornyet prøve.

§10 Eksamensformer

- a) De for tiden gyldige eksamensformer er:
 - 1) Skriftlig eksamen
 - 2) Muntlig eksamen
 - 3) Innleveringsoppgaver
 - 4) Klasseprestasjon

Nærmere bestemmelser fremgår av særskilte regler for de aktuelle studier der slike regler er gitt.

- a) Eksamensform, tillatte hjelpemidler og eventuelt gruppestørrelse til eksamen fremgår av kurs- eller emneområdebeskrivelse.
- b) Når spesielt tungtveiende grunner tilsier det kan kandidaten søke den aktuelle studiesjef om å få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen.

§11 Pensum

Alle eksamener baseres på det til enhver tid gjeldende pensum.

§12 Fritak for eksamen

Handelshøyskolen BI kan etter søknad gi fritak for eksamen i et bestemt kurs på grunnlag av eksamener avlagt ved Handelshøyskolen BI eller andre høyskoler eller universitet. Søknad rettes til den aktuelle studieadministrative enhet.

§13 Adgang til å gå opp til eksamen

Adgang til å gå opp til en eksamen har de studenter som tilfredsstiller følgende betingelser:

- 1. Har en studiekontrakt som hjemler adgang til den aktuelle eksamen.
- 2. Oppfyller eventuelle, spesielle faglige eller andre krav som gjelder deltagelse i den aktuelle enkelteksamen.
- 3. Er registrert som eksamenspåmeldt ved fristens utløp.
- 4. Har gjennomført færre eksamensforsøk i den aktuelle enkelteksamen enn studiekontrakten hjemler, jfr § 18.
- 5. Har betalt forfalt studieavgift.

§14 Eksamensdeltagelse og eksamensfremmøte

- a) Et eksamensforsøk er gjennomført hvis studenten er påmeldt den aktuelle eksamen innen utløpet av avmeldingsfristen og ikke har dokumentert legitimt fravær, f.eks sykdom, ved eksamen innen to uker etter eksamensdato.
- b) Eksamenskandidater må ved fremmøte til eksamen fremvise gyldig legitimasjon med bilde. Kandidater som ikke kan legitimere seg kan bortvises fra lokalet, jfr. §23 c).

§15 Eksamensavgift

- a) Eksamensavgift for første eksamensforsøk er normalt inkludert i studieavgiften, jfr. §13 pkt.5. Unntak kan imidlertid forekomme og vil i så fall bli opplyst i hvert enkelt tilfelle.
- b) Kontinuasjonsavgift betales særskilt.

§16 Forlenget tid til eksamen

Kandidaten kan, innen angitte frister, søke studiestedet skriftlig om forlenget tid til eksamen. Søknaden må inneholde en dokumentert begrunnelse fra sakkyndig person, datert det semester kandidaten skal avlegge eksamen. Eget skjema benyttes.

§ 17 Fusk

Dersom en kandidat gripes i fusk, eller forsøk på fusk, blir saken innberettet for den aktuelle enhetsdirektør, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Avgjørelsen meddeles kandidaten og rapporteres i form av et anonymisert sammendrag til høyskoledirektøren, som fører et presedensarkiv.

Enhetsdirektørens avgjørelse kan ankes. Ankefristen er tre uker etter at avgjørelsen er meddelt kandidaten. Anken rettes til høyskoledirektøren, som forbereder saken for styret.

Normal reaksjon på fusk er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester/termin, samt ett års utvisning fra Handelshøyskolen BI. Ved gruppebesvarelser har alle deltakerne et selvstendig ansvar for hele besvarelsen.

§18 Kontinuasjoneksamen

- a) Kandidaten kan gjennomføre maksimalt tre eksamensforsøk.
- b) Når et kurs utgår uten å bli erstattet, avholdes normalt ytterligere to eksamener.
- c) Bestemmelsene i a) og b) gjelder ikke for titlene Master of Business Administration, Executive Master of Business Administration og Master of Science. Kontinuasjonsordningen for studenter ved disse studiene fremgår av de særskilte reglene for disse studietilbudene, jfr. kap. IV.

§19 Sensur

- a) Eksamensbesvarelser skal ordinært sensureres av to uavhengige sensorer, hvorav den ene ikke har fast tilknytning til Handelshøyskolen BI.
- b) Det er adgang til å gi ulike deler av eksamen spesielle vekt. Vektene skal oppgis i oppgaveteksten og benyttes i sensureringen.
- c) Ved fornyet eksamen gjøres den beste karakteren gjeldende.
- d) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter §23 f), får karakteren *Ikke Bestått*.

§20 Klage over sensurvedtak

- a) *Forskrift for begrunnelse og klage ved universitet og høyskoler* fastsatt av Kirke- og Undervisningsdepartementet, 19.januar 1973, gjelder tilsvarende.
- b) Er det gitt sensorveiledning skal denne være tilgjengelig for kandidatene samtidig med at sensuren for den aktuelle eksamensperiode er avsluttet.
- c) Kandidaten har rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket. Redegjørelsen gis muntlig eller skriftlig av en av sensorene. Kravet om slik redegjørelse må være saklig begrunnet og fremsettes innen to uker fra det tidspunkt nevnt i punkt b) over.

- d) Innholdet av sensurvedtaket kan påklages. Slik klage må fremsettes skriftlig innen en uke etter at redegjørelse for sensurvedtaket er avgitt. Ved gruppebesvarelser skal klagen signeres av alle kandidatene. Klagen skal behandles av en nemnd som opprettes av styret, eller den styret bemyndiger.
- e) Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjon og sensurvedtak, fastsetter den ny karakter. Påtakelig misforhold foreligger når nemnden finner at den opprinnelig fastsatte karakter må endres med minst 0.3. Unntatt er eiendomsmeglerstudiets andre år der endringen må være minst 0.5 og Master of Science studiet der endringen må være minst 0.2. Endringen kan skje til gunst eller ugunst for kandidaten. Nemndas avgjørelse er endelig.
- f) Muntlige eksamener og klasseprestasjoner kan ikke påklages.
- g) Styret kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ klagen skal fremsettes for og hva som regnes som påtakelig misforhold etter denne reglen.
- h) Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

§21 Karakterer og vitnemål

- a) Karakterskalaen for enkelteksamener er 1.0, 1.1, 1.2 osv. inntil 6.0 med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som godkjennes for bestått enkelteksamen er 4.0. Karakterintervallene for enkelteksamener er:
 - 1.0 - 1.9 Særdeles god
 - 2.0 - 2.5 Meget godt
 - 2.6 - 3.2 Godt
 - 3.3 - 4.0 Nokså godt
 - 4.1 - 6.0 Ikke bestått
- b) Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen.
- c) Hovedkarakteren for avsluttet studium fastsettes med to desimalers nøyaktighet. For å få tildelt tittel/ avgangsvitnemål må hovedkarakteren ikke være dårligere enn 3.25. Unntaket er eiendomsmeglerstudiets andre år der kravet til hovedkarakter er 4.00. På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakter være:
 - 1.00 - 1.99 Særdeles god
 - 2.00 - 2.50 Meget godt
 - 2.51 - 3.25 Godt

Skalaen 3.26 - 4.00 nyttes på eiendomsmeglerstudiet etter særskilte forskrifter.

- d) Hovedkarakteren beregnes på grunnlag av de vekttall som er fastsatt for de aktuelle studietilbud. For Handelshøyskolen BI - Senter for finansutdanning og revisorstudiet gjelder i tillegg spesielle krav som fremgår av de særskilte reglene for disse studiene.
- e) Dersom mer enn 20% av det normerte antall vekttall for gjeldende studium er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner, vil hovedkarakter normalt ikke bli gitt.
- f) For titlene Master of Business Administration, Executive Master of Business Administration, Master of Science og Master of Management in Change Management benyttes andre karakterskalaer slik det fremgår av de særskilte reglene for disse studietilbudene, jfr. kap. IV.

§22 Særlige regler for flervalgseksamen.

- a) Kandidaten skal benytte det utleverte svarark og følge den vedlagte veiledningen.
- b) Sensur av flervalgseksamen består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit. Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne type eksamen.
- c) Ved klage over sensurvedtak skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles kandidaten skriftlig sammen med eventuell ny og endelig karakter.

§23 Ordensbestemmelser ved eksamen.

- a) Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 15 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen har begynt, eller som har fått skriftlig beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.
- b) Kandidater som har fått innvilget forlenget tid til eksamen, jfr. §16, må medbringe skriftlig bekreftelse på dette. Denne skal fremlegges på eksamen. Kandidater med forlenget tid må møte 20 minutter før eksamen begynner.
- c) Kandidater skal på oppfordring vise gyldig legitimasjon, jfr. §14. Som gyldig legitimasjon regnes studiekort m/foto, førerkort, pass eller annet dokument med foto som godtas som offentlig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.
- d) Bruk av hjelpemidler som ikke er tillatt, er å betrakte som fusk, jfr. §17. Kandidatene kan heller ikke låne hverandres hjelpemidler. Kandidaten er forpliktet til selv å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er lovlige. Medbragte vesker etc. settes på anvist plass. Mobiltelefoner, personsøkere, pc, etc. tillates ikke i eksamenslokalet.
- e) Eksamenssettets forside beskriver hva settet inneholder. Det er kandidatens ansvar å kontrollere at disse opplysningene stemmer overens med det utleverte oppgavesettet. Kandidaten skal kun benytte de kladdeark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut med registreringsnummer, eksamenskode og sidenummerering. På første side skal i tillegg kursnavn og eksamenssted angis. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.
- f) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en time er gått og fremmøtelisten er signert. Kandidaten vil i slike tilfeller få karakteren *Ikke Bestått*, jfr §19 d).
- g) Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en time etter eksamensstart.
- h) Ved pause utenfor eksamenslokalet, plikter kandidaten å rette seg etter inspektørens anvisninger. Kandidaten skal ikke kommunisere med andre enn eksamensinspektørene, eller forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser.

Reglementer

Kapittel III

Andre bestemmelser

§24 Endringer

- a) Handelshøyskolen BI har til enhver tid rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for institusjonen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift, m.m., og å fravike de ulike publikasjoner fra de ulike enheter innenfor Handelshøyskolen BI.
- b) Endring av studieavgift skal godkjennes av styret ved Handelshøyskolen BI.
- c) Endringer i reglementer og andre bestemmelser skal godkjennes av styret ved Handelshøyskolen BI eller det organ styret bemyndiger.
- d) Endringer i studieplaner skal godkjennes av høyskolestyret ved Handelshøyskolen BI eller det organ høyskolestyret bemyndiger.
- e) Endringer skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

§25 Forbehold

Handelshøyskolen BI tar forbehold om eventuelle trykkfeil i studieinformasjon, kursbeskrivelser og annen dokumentasjon som gjelder for det enkelte studium.

§26 Ikrafttredelse

Disse reglene trer i kraft den 1. juni 1998

Kapittel IV

Særskilte regler

§27 Særskilte regler for siviløkonom- og revisorstudiet

§28 Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Høyskolene

§29 Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

§29.1 Opptakskrav

- a) Opptak som student ved kurstilbudene ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning, skjer ved påmelding til kurs. Påmeldingen skal være fylt ut på dertil bestemt skjema, og må være mottatt av Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning innen den frist som fremgår av det aktuelle skjema.

Påmeldingen må være signert av kursdeltaker. I tillegg må arbeidsgiver signere dersom denne betaler hele eller deler av kursavgiften. Studieplassen er individuell og knyttet til den enkelte student. Studenten er selv informasjonsansvarlig overfor arbeidsgiver.

Påmeldingen er bindende for hele den normerte studietiden. Skulle det være uoverensstemmelser mellom krav til forkunnskaper og faktiske forkunnskaper, vil melding bli gitt.

- b) Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning følger reglene for studiekompetanse slik disse fremgår av det til enhver tid gjeldende rundskriv fra Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet *"Forskrift om opptak til grunnutdanning ved universiteter og høyskoler"* - Samordnet Opptak (SO), med følgende tillegg:
- Kandidater som søker på grunnlag av diplom fra International Baccalaureate (IB) tilfredsstiller norskkravet til generell studiekompetanse når norsk A eller norsk B er tatt på minst subsidiary level
 - Handelshøyskolen BI følger reglene i oversikten *"Minimumskrav til utenlandsk utdanning ved immatrikulering ved norske universiteter"* som er utarbeidet ved Universitetet i Oslo.
- c) Søkere uten generell studiekompetanse kan tas opp på enkeltkurs, men vil ikke få offentlig godkjente vekttall på kursene. Studenter som er tatt opp etter 1. januar 1996 og som ikke har generell studiekompetanse, oppnår ikke grad eller tittel.

§29.2 Normert studietid

Normert studietid fremgår av de enkelte kursbeskrivelsene

§29.3 Frister for utmelding underveis

Utmeldingsfrist er 5. august når påmelding har funnet sted til høstsemesteret og 5. januar når påmelding har funnet sted til vårsemesteret.

§29.4 Eksamensavgift

For studenter på økonomisk-administrative kurs er eksamensavgiften ikke inkludert i studieavgiften. På disse kursene betales en eksamensavgift pr. vekttall. Eksamensavgiften betales ved påmelding til eksamen.

For alle studenter ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning gjelder at eksamen skal avlegges i det semesteret som følger av normert studietid for det aktuelle kurset.

§29.5 Innsendingsoppgaver

- a) Innleveringsfrister
- Innsendingsoppgaver skal leveres til fastsatte tider. Lærer skal kontaktes dersom fristene ikke kan overholdes. I tilfeller der det er snakk om utsettelse ut over en uke, skal også Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning ha beskjed. For sent innleverte innsendingsoppgaver vil ikke bli prioritert av lærer.

Utsettelse av innsendingsoppgave til etter at eksamen er avholdt, vil bare bli gitt i ekstraordinære tilfeller. Skriftlig søknad sendes Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning senest 14 dager før eksamen avholdes.

- b) Krav
- Samtlige innsendingsoppgaver må være mottatt og registrert ved Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning før eksamen avlegges. Dette betyr at alle obligatoriske oppgaver må være lærer i hende senest 14 dager før eksamen avholdes. Dersom dette ikke overholdes, regnes kurset automatisk som ikke fullført.

Kandidater som avlegger eksamen uten godkjente innsendingsoppgaver, vil ikke få eksamens-karakter. Kandidaten kan først fremstilles for ny eksamen når innsendingsoppgavene er godkjent.

c) **Karaktersetting**

For at innsendingsoppgavene skal godkjennes, må karakteren på hver enkelt besvarelse være 4.00 eller bedre. Hvis karakterkravet ikke er oppfylt, må studenten besvare ny oppgave. Studenten kan ikke påregne å besvare ny oppgave og avlegge eksamen før neste ordinære eksamen.

d) **Samarbeid ved løsning**

Innsendingsoppgaver kan besvares individuelt, eller i grupper på inntil tre studenter. Det er imidlertid ikke tillatt for flere grupper å samarbeide. Avdekkes det noen form for irregulært samarbeid, for eksempel avskrift av andres besvarelser, kilder uten kilde henvisning eller direkte "lån" av hele besvarelser fra tidligere, vil besvarelsen bli underkjent. Kandidaten(e) må besvare ny oppgave. Kostnadene ved utarbeidelse av ny oppgavetekst og retting må studenten selv dekke.

§29.6 Regler som omfatter studenter på spesialemner og studiekurs

a) **Utsettelse**

Dersom en student ønsker utsettelse, må begrunnet søknad om utsettelse sendes til Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning. Ved utsettelse skal studenten normalt fremstille seg til eksamen ved neste ordinære eksamen i faget.

b) **Omkostninger og gebyr ved utsettelse**

Ved utsettelse må det betales et administrasjonsgebyr. I tillegg kan det påløpe kostnader i tilknytning til avvikling av ny eksamen. Uansett grunn for utsettelse, vil Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning forbeholde seg retten til å få innbetalt differansen mellom gammel og ny kursavgift.

Studenter som får utsettelse, plikter å holde seg ajour med eventuelt nytt studiemateriell og må selv anskaffe dette.

§29.7 Beregning av hovedkarakter etter studiemodell av 1988/89

- For å oppnå tittelen Diplomøkonom BI i bankfag må seks studiekurs samt diplomoppgave være bestått. I tillegg kreves at gjennomsnittskarakteren på eksamen for fire av de seks kursene må være 3.00 eller bedre
- I studiemodell av 1988/89 vil hovedkarakter normalt ikke bli gitt dersom ekstern utdanning inngår i tittelen

§30 Særskilte regler for studier ved Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning

§31 Academic Regulations for the Degree of Master of Science

§32 Academic Regulations for the Degree of Master of Business Administration

§33 Særskilte regler for bedriftsinterne kurs i regi av Handelshøyskolen BI

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener

Fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973
med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v.
i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.

§ 1 Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høyskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelsen gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelig for kandidaten etter at sensur er falt.

§ 2 Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av fagkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3 Behandling i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtaket og begrunnelsen for det. Finner nemma et påtagelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakteren fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4 Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

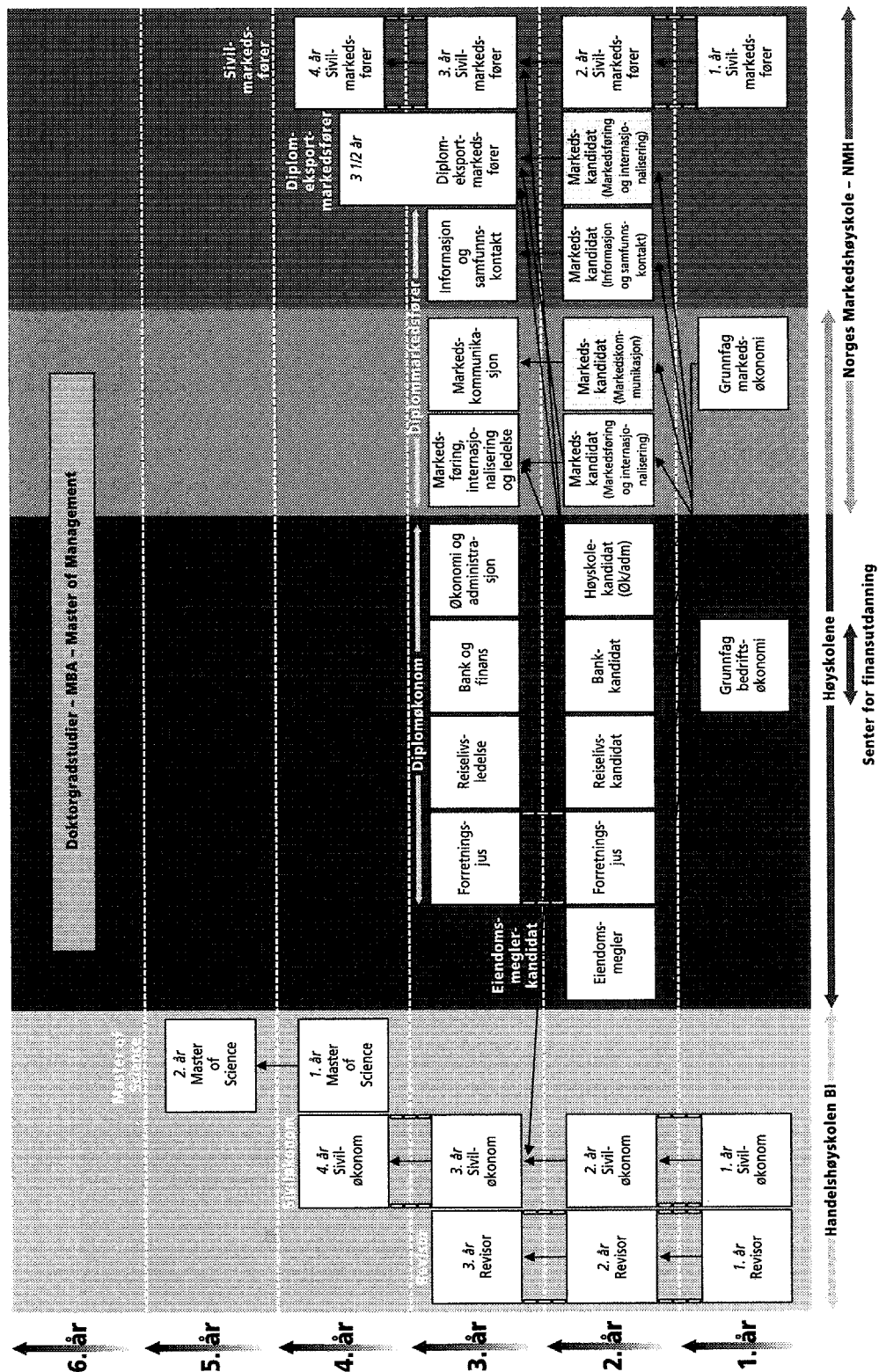
§ 5 Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemnda sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter §3.

For øvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel IV.

Handelshøyskolen BI

Studietilbud studieåret 1998-99

Handelshøyskolen BI

Visjon

Handelshøyskolen BI skal være en av de mest anerkjente vitenskapelige handelshøyskoler i Europa og fremstå som en attraktiv arbeidsplass for ledende fagpersoner innen økonomi, markedsføring og ledelse, samt innen teknologiledelse.

Handelshøyskolen BI skal være den fremste norske formidler av kunnskap og kompetanse til næringsliv og offentlig sektor, og fremstå som den mest attraktive samarbeidspartneren for ledende konsern og mindre bedrifter, samt for offentlige etater over hele Norge. Handelshøyskolen BI skal tiltrekke seg motiverte studenter, og tilby disse muligheter for spennende og relevant kunnskapsutvikling. Den kunnskapen man tilegner seg skal gi gode og mangfoldige muligheter i arbeidslivet.

Handelshøyskolen BI skal inspirere alle sine ansatte til å ta kreative initiativ for å forbedre og utvikle handelshøyskolen og dens rolle i samfunnet. Handelshøyskolen BI skal ha en sterk internasjonal orientering i sin virksomhet og bygge på et etisk forankret verdigrunnlag.

Veien mot årtusenskiftet

Handelshøyskolen BI har i de siste 10 årene blitt en betydelig aktør innenfor utdannings- og forskningssektoren i Norge og yter i dag et viktig bidrag til samfunnet gjennom utvikling og formidling av kunnskap.

Mer enn 90.000 nordmenn har tatt hele eller deler av sin utdanning ved Handelshøyskolen BI. BI har utdanningstilbud innenfor flere viktige samfunnssektorer i landet som eiendomsmegling, reiseliv og bank og finans. I utviklingen av strategien for Handelshøyskolen BI mot år 2000, har det vært lagt spesiell vekt på å opprettholde og styrke samfunnsbidraget i årene som kommer.

Handelshøyskolen BI - en vitenskapelig høyskole

BI har siden etableringen i 1943 vokst til å bli en av Norges største vitenskapelige utdanningsinstitusjoner, og hadde ved årsskiftet 1997/98 ca. 16.600 studenter. Handelshøyskolen BI har landets største vitenskapelige miljø innen fagområdene økonomi, markedsføring og administrasjon. Per 30. april 1998 har BI 319 faglige medarbeidere, hvorav 213 er i vitenskapelige stillinger. I tillegg blir omlag 600 forelesere hentet inn fra næringsliv og forvaltning for faste undervisningsoppdrag. Handelshøyskolen BI er en privat, selveiende stiftelse som drives på not-for-profit basis.

De vitenskapelige instituttene

Det vitenskapelige personalet har ansvaret for både forskningsprogrammene og det faglige innholdet i studiene som gjennomføres ved Handelshøyskolen BI. For å oppnå størst mulig nytte for både BI og samfunnet er de faglige ansatte samlet i et kompetansemiljø ved Handelshøyskolen BI i Sandvika. Kompetansen blir formidlet gjennom BIs landsdekkende nett av høyskoler. Dette innebærer at alle studiene i Handelshøyskolen BI har sin basis i forskningsbasert kunnskap. Det er også BIs vitenskapelige personale som utvikler alle nye studieprogrammer innenfor Handelshøyskolen BI.

BIs vitenskapelige personale er organisert i 12 institutter:

Navn på instituttene:

Finansiell økonomi
Innovasjon og økonomisk organisering
Interkulturell kommunikasjon og språk
Kompetanseledelse
Logistikk og markedsføring
Markedskommunikasjon
Markedsorientert ledelse
Offentlig styring
Regnskap, revisjon og jus
Samfunnsøkonomi
Strategisk ledelse
Teknologiledelse

Instituttetsjef:

Pål Korsvold
Rolv P. Amdam
Maria I.-Wikberg
Johan Olaisen
Marianne Jahre
Elisabeth Falck
Inge Jan Henjesand
Johan From
Bror P. Gulden
Ingunn Myrtveit
Øystein Fjeldstad
Erling S. Andersen

Handelshøyskolen BI i Sandvika

tilbyr MBA, MSc og doktorgradsprogram, i tillegg til siviløkonom- og revisorstudiet. Handelshøyskolen BI er lokalisert til Sandvika utenfor Oslo, hvor også BIs vitenskapelige medarbeidere har sitt daglige virke. Her finner man også BI Hovedbiblioteket og Bedriftsøkonomisk Studentersamfund (BS).

Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning

tilbyr etter- og videreutdanning på høyt nivå gjennom bedriftsinterne kompetansehevingsprogrammer for næringsliv og offentlig forvaltning, Management programmer, samt høyere gradsstudiet Master of Management. Lærekreftene hentes fra institusjonens vitenskapelige personale, som gjennom forskning, undervisning og konsulentarbeid integrerer kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring. Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning har også det operative ansvaret for driften av BI Partners, som er BIs partnernettsverk med næringslivet og offentlig sektor.

Handelshøyskolen BI, Høyskolene

er et landsdekkende undervisningsnett med 14 læresteder over hele landet i tillegg til fjernundervisningstilbud. Den fleksible strukturen gjør at studentene kan ta sin utdanning over lengre eller kortere tid, og de kan innenfor Handelshøyskolen BI også bygge på utdanningen helt frem til Master of Science-grad eller doktorgrad. Studietilbudet strekker seg fra grunnfag i bedriftsøkonomi til det treårige diplomøkonomstudiet. I tillegg tilbys bransjerelevante, flerårige studier innen bank og finans, reiselivsledelse og eiendomsmegling. Enkelte av høyskolene tilbyr også ett- til treårige nisjestudier innen markedsføring og markeds-kommunikasjon. Videre tilbys en rekke kurs og opplæringsprogrammer innen etter- og videreutdanning. BI har utviklet og gjennomfører et studietilbud som tilfredsstiller myndighetenes krav til regnskapsførergodkjenning. Ved Høyskolene finner man også Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund (NBS).

Norges Markedshøyskole (NMH)

tilbyr studieopplegg som henter impulser både fra de tradisjonelle økonomisk-administrative fag og fra de samfunnsvitenskapelige fagdisipliner. NMH tilbyr som eneste studie-

institusjon i Norge et sivilmarkedsførerstudium. I tillegg tilbyr NMH et diplom-eksportmarkedsførerstudium. Det er internasjonalt rettet, og de tre siste semestrene av den 3 1/2 årige utdanningen gjennomføres i utlandet. Videre tilbyr NMH studier av inntil tre års varighet innenfor markedsføring, internasjonalisering og ledelse, markedskommunikasjon og informasjon og samfunnskontakt. Ved Norges Markedshøyskole finner man også Markedsøkonomisk Student Samfunn (MØSS).

Handelshøyskolen BI, Senter for finansutdanning

tilbyr bransjerettete studier i bank- og finansfag på grunnfagsnivå og videre frem til titlene Bankkandidat BI og Diplomøkonom BI i bank og finans. Utdanningen er tilrettelagt for deltidsstudier med fjernundervisning. For å sikre at studietilbudet stadig er like aktuelt for bankene, er det opprettet et råd for bankstudier ved BI Senter for finansutdanning. Rådet er rådgivende i faglige spørsmål vedrørende bankstudier og har et flertall av representanter fra banknæringen.

Handelshøyskolen BI, Fjernundervisningen

tilbyr deler av høyskolenes studietilbud; bedriftsøkonomstudiet, markedsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet samt ledelsesprogrammer og bedriftsinterne programmer. Undervisningen er en moderne form for selvstudium, der studentene har kontakt med hverandre og med foreleser via internett. Det blir i tillegg arrangert samlinger der deltakerne får forelesninger og deltar i gruppearbeid. Både enkeltstudenter, næringsliv og offentlige etater benytter seg av denne studieformen.

Handelshøyskolen BIs samarbeidspartnere

Gjennom ulike nettverk er mange av Norges viktigste industri-, handels- og tjenesteytende bedrifter knyttet opp til Handelshøyskolen BI i forpliktende samarbeid. Sammen med Universitetet i Oslo har Handelshøyskolen BI i tillegg etablert partnerskap med åtte offentlige etater.

Nettverkene er etablert for oppnå et gjensidig berikende og langsiktig samarbeid innen livslang læring, forskning og utvikling. Samarbeidspartnerne nyter godt av den kompetanse BIs fagmiljø representerer, og BIs vitenskapelige personale får nær kontakt med de utfordringer som næringsliv og forvaltning står overfor. Denne utvekslingen av kunnskap, erfaring og kompetanse bidrar til økt konkurransekraft for alle parter.

Det hele startet med at Handelshøyskolen BI i 1992 etablerte et unikt partnerskap med noen av Norges største konsern gjennom BI Partners. I dag har dette og flere andre nettverk vokst til 86 bedrifter og etater. I tillegg har flere av Høyskolene etablert faglige råd hvor sentrale personer i regionalt næringsliv og forvaltning deltar.

Internasjonale samarbeidspartnere

Handelshøyskolen BI samarbeider med en rekke anerkjente universiteter i Nord- og Sør-Amerika, Europa, Australia og Asia. Avtalene omfatter bl.a. studentutveksling og forsknings-samarbeid. BI deltar dessuten aktivt i EUs utdanningsprogram Socrates og AMSEC, et nettverk av europeiske handelshøyskoler, samt Nordplus som omfatter mange høyskoler og universiteter i Norden. MSc og MBA-studiene undervises på engelsk og har studenter fra mer enn 25 land.

Nøkkeltall

Studenter pr. 15. januar 1998

Antall studenter:	16.627
Heltid	7.890
Deltid	8.737

Antall studenter fordelt på enhet:

Handelshøyskolen BI i Sandvika	1 709
Senter for lederutdanning	1 412
Høyskolene	8 061
Senter for finansutdanning	1 745
Norges Markedshøyskole	2 337
Fjernundervisningen	1 363

Ansatte pr 30.04.98

Antall ansatte totalt:	653
Antall faglige ansatte:	319
Antall vitenskapelige ansatte:	213
Antall professorer	53

Økonomi

Total inntekt i 1997:	540 millioner kroner
Forskningsinntekter i 1997:	36 millioner kroner
Statsstøtte i 1997:	76,9 millioner kroner

Handelshøyskolen BIs styringsorganer pr. 30.04.98

Handelshøyskolen BIs styre er Handelshøyskolen BIs øverste besluttede organ.

Eksterne medlemmer

Tom Veierød, Kommunenes Sentralforbund
(leder)
Leif Frode Onarheim, NHO
(nestleder)
Anne-Lise Bakken, Vision International
Ragnhild Sohlberg, Norsk Hydro

Interne medlemmer

Kjell A. Eliassen,
vitenskapelig representant
Bente Løwendahl,
vitenskapelig representant
Helle R. Simensen,
administrativ representant
Halvard Lunde,
student representant BS

Vararepresentanter

Hermann Kopp, 1. vitenskapelig vararepr.
Heidi Høivik, 2. vitenskapelig vararepr.

Observatører

Gyrid Garshol,
administrativ representant
Hogne Fevang, studentrepresentant NBS

Kontrollutvalget skal følge opp styrets arbeid og påse at dette er i tråd mer lover og regler, samt Handelshøyskolen BIs egne vedtekter.

Åge Danielsen, administrerende direktør Rikshospitalet
Erik Engebretsen, administrerende direktør Adelsten
Hans Stenberg-Nilsen, advokat

Høyskolestyret har ansvaret for Handelshøyskolen BIs faglige utvikling, herunder godkjenning av fagplaner og ansettelse av vitenskapelig personell.

Rektor Torger Reve (leder)	Ken Freidman, (vitenskapelig repr.)
Prorektor Jan Grund (nestleder)	Eirill Bø, (vitenskapelig repr.)
Professor Pål Korsvold, (Institutt I)	Øystein Fjeldstad, (vitenskapelig repr.)
Professor Erling S. Andersen, (Institutt II)	John Chr. Langli, (vitenskapelig repr.)
Professor Rolv Petter S. Amdam, (Institutt III)	Kari-Mette Mørdre, (administrativ repr.)
Førsteam. Carl Arthur Solberg, (Institutt IV)	Kaare Dag Vestre, (administrativ repr.)
Professor Fred Selnes, (rektor NMH)	Dag Friis-Baastad, (studentrepr. BS)
Professor Kristian Bogen, (BI Høyskolenes repr.)	Frøya Meling, (studentrepr. NBS)
	Øyvind Sundve, (studentrepr. MØSS)

Ledelsen

Rektor Torger Reve
Prorektor Jan Grund
Høyskoledirektør Michael Tetzschner
Direktør Olav Digernes, Handelshøyskolen BI i Sandvika
Direktør Jens Petter Tøndel, Handelshøyskolen BI, Høyskolene
Direktør Bjørn E. Hviding, Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning

Kollegiet og ledelsen

Rektor Torger Reve
Prorektor Jan Grund
Høyskoledirektør Michael Tetzschner
Direktør Olav Digernes, Handelshøyskolen BI i Sandvika
Direktør Jens Petter Tøndel, Handelshøyskolen BI, Høyskolene
Direktør Bjørn E. Hviding, Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning
Informasjonsdirektør Arne Bjerke
Rektors rådgiver, førsteamanuensis Knut Haanæs
Instituttssjef professor Pål Korsvold, (Institutt I)
Instituttssjef professor Erling S. Andersen, (Institutt II)
Instituttssjef professor Rolv Petter S. Amdam, (Institutt III)
Instituttssjef førsteamanuensis Carl Arthur Solberg, (Institutt IV)
Rektor professor Fred Selnes, Norges Markedshøyskole
Forskningskoordinator Tore Abrahamsen

Handelshøyskolen BI, Høyskolene

Praktiske opplysninger

Studiested	Åpningstider	Kontaktperson	Stilling
BI Bergen Lars Hillesgt. 15 Pb. 4453 Nygårdstangen 5028 Bergen Telefon: 55 54 67 60 Telefax: 55 54 67 80 E-post: BI-Bergen@bi.no	Kontor: Man-fre 0900-1600. I forelesningsperioden åpent man-fre til 2100. Lesesaler/PC-rom: Man-fre 0800-2100.	Kjell Minken Elisabeth Anfinnsen Seim Lisbeth Ljones Aulin Lasse Sætre Erik Førland Monica Nyhagebråten Chris Steira Henny Dahle Ellen Wilthil Svanhild Løkken Wenche Folgerø Geir Knutsen Stein Lavik Jonny Olesen Odd Rydland Olav Innselset	Rektor Studieleder/nestleder Studieleder Prosjektleder EVU Studiekonsulent/IT-ansvarlig Studieleder EVU (permisjon) Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder Studiesekretær EVU Sekretariatsmedarbeider Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor
BI Bergen, avdeling Førde Concord Postboks 154 6801 Førde Telefon : 57 82 39 30 Telefax : 57 72 26 01 E-post : BI-Forde@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530 Lesesal/PC-rom: Man-fre 0800-2100	Inger-Margrethe Hove Ås	Studieleder
BI Buskerud Wergelandsgt. 10 Postboks 833 3007 Drammen Telefon: 32 26 46 00 Telefax: 32 26 46 06 E-post: BI-Buskerud@bi.no	Kontor: Man-fre 0900-1500. I forelesningsperioden åpent 2 kvelder i uken til kl. 1800. Lesesal og PC-rom: man-tors 0830-2100, fre 0830-1500.	Terje Askerud Gunn Akselvoll Kjell Brurberg Atle Ilebekk Inger-Lise Nes Kari Aasheim Johansen Thomas Hvamstad Gry Olavsbråten Robert G. Hansen	Rektor Studieleder (permisjon) Eiendomsforvalter Prosjektleder Studiekonsulent (vikar) Studieveileder (permisjon) Studieveileder (vikar) Studieveileder (vikar) Høyskolelektor
BI Gjøvik Teknologiveien 6 2800 Gjøvik Telefon: 61 17 85 60 Telefax: 61 18 05 28 E-post: BI-Gjøvik@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. i forelesningsperioden i tillegg åpent en kveld i uken til kl. 1800 Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1500.	Edvin A. Tysse Per Kristian Bakken Anne Brit Svensrud Aud Nordeng Fuglerud Anne Vårnes	Rektor Studieleder Konsulent EVU Studieveileder Studieveileder
BI Kristiansund Industriveien 18 6500 Kristiansund Telefon: 71 58 36 77 Telefax: 71 58 14 62 E-post:	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag etter avtale.	Frank Tolcsiner May Britt Berild Rønes Tore Rokstad Kari Hestnes Lars Backer	Rektor Studiekonsulent Prosjektkonsulent EVU Studieveileder Høyskolelektor

Handelshøyskolen BI

Studiested	Åpningstider	Kontaktperson	Stilling
BI Møre Ålesund Tinghus Nedre Strandgt. 50 6005 Ålesund Telefon: 70 10 15 30 Telefax: 70 10 15 31 E-post: BI-More@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag stengt.	Leif Riksheim Odd Misund Wenche Aarseth Per Arne Orloff	Rektor Studieleder Prosjektkonsulent Studieveileder
BI Nordland Strandgt. 14-18 Postboks 74 8601 Mo i Rana Telefon: 75 12 97 00 Telefax: 75 12 97 01 E-post: BI-Nordland@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530, fre 0830-1500 Lesesal: Man-tors 0830-2130, fre 0830-1530. I helgene etter avtale	Kåre A. Hanssen Anneke Leenheer Kristin Stålem Terje Johansen Irene Bursvik Einar Gullefsen	Rektor Studieleder Studieveileder EDB/Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder
BI Oslo Trondheimsveien 2 Postboks 4636 Sofienberg 0506 Oslo Telefon: 22 98 50 50 Telefax: 22 985111 E-post: BI-Oslo@bi.no Diplomøkonomstudiet (alle tre år) Diplomøkonomstudiet i Bank og finans Eiendomsmeidlerstudiet Reiselivsstudiet Bedriftsinterne kurs og programmer Spesialkurs og bedriftsinterne programmer Fagområde: Økonomi Fagområde: Økonomi Fagområde: Samfunnsøkonomi Fagområde: Metode Fagområde: Metode Fagområde: Metode Fagområde: Finans Fagområde: Engelsk Fagområde: Tysk Fagområde: Markedsføring Fagområde: Markedsføring Fagområde: Logistikk og informasjonsledelse Fagområde: Strategi Fagområde: Reiseliv Fagområde: Reiseliv	Informasjonen: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1700. Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1700, lør 0900-1500	Jan Frode Lien Wenche Nilsen Arne Harket Helge Jensen Kjersti Gummerson Kristian Mathisen Kjersti Aukland Unni Andersen Aasheim Bernt Andreas Hennum Berit Fjortoft Monica Viken Line Jorung Marianne Hellvin Hanne K. Railo NN Eldri Ulven Magni Verlo Odd Pettersen Anna Maria Lund Line K. Fjellheim Emanuel Blattner Rolf Gunnar Strand Anders Tveit Pål Aakre Pål Lauritzen Tron Foss Knut Sagmo Charles Cooper Svein Nilsen Odd Pettersen Tor Grenness Svein Lund Sverre Tomassen Georg Kamfjord Sølvi Lyngnes	Rektor Informasjonssjef Markedssjef Internasjonal studiesjef Administrativ leder (permisjon) Studieveileder Studieveileder Studieveileder Administrativ leder Studieveileder Administrativ leder , permisjon Studieveileder Studieveileder Studieveileder Administrativ leder Studieveileder Administrativ leder Prosjektsjef Programkoordinator Studieveileder Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Amanuensis Høyskolelektor Amanuensis Førsteamanuensis Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Studierektor Amanuensis
BI Skedsmo Hvamstubbene 17 2013 Skjetten Telefon: 63 84 06 20 Telefax: 63 84 43 00 E-post: BI-Skedsmo@bi.no	Kontor: Man-tors 0830-1600. fredag: 0800-1500 Lesesal, gruppe-/PC-rom: Man-tors 0800-2000, fredag: 0800-1700 lørdag: 0900-1700 PC-rom utenom kontortid: kun med nøkkeltast søndag: åpent i eksamens- perioden, ellers etter avtale.	Anne Thorkildsen Svein Erik Rødviik Kari Synøve Garnes Marie Spilling Anne Camilla Arnseth Espen Skaldehaug Robert Hansen Svein Lund Peter Cleaverly	Rektor Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder Førstelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Studierektor

Studiested	Åpningstider	Kontaktperson	Stilling
BI Stavanger Håkon VII's gt. 8 Postboks 550 4001 Stavanger Telefon: 51 84 67 00 Telefax: 51 84 67 10 E-post: BI-Stavanger@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0730-2100, Grupperom/PC-rom: Man-fre 0730-2100, lør 0800-1800, søn 0900-2200 (med nøkkelkort begge dager)	Terje I. Våland Anne Berit S. Sandberg Trygve Gunnarshaug Dag Egil Alme Hilde Hetland Sylvia D. Skretting Ola Morten Broch Hildrun F. Håversen Gunn Moldskred Pål Berthling-Hansen Per Willy Hetland Jonny Olesen Dag Osmundsen Bjørn Bugge Irene Grastveit Silje Larsen Kjell Jørgensen Randi Skare	Rektor Studieleder Studiekonsulent Controller Studiekonsulent Programkoordinator Prosjektleder Prosjektkoordinator Prosjektkoordinator 1. amanuensis Studierektor Høyskolelekt Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor Høyskolelektor
BI Telemark Kjølnes Ring 32 Postboks 1083 3901 Porsgrunn Telefon: 35 93 04 40 Telefax: 35 93 04 41 E-post: BI-Telemark@bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-tors 0800-1800. Fredag 0800-1600. Lørdag og søndag etter avtale.	Nils Kristian Bogen Kjell Karlsrud Britt Fjellidal Heidi Behring Hansen Jane Asdal Marit Rugset Rune Hansen	Rektor Studieleder Studiekonsulent Prosjektkonsulent Studieveileder Studieveileder Høyskolelektor
BI Trondheim Østre Rosten 4 Postboks 73 Tiller 7076 Trondheim Telefon: 72 88 80 66 Telefax: 72 88 97 03 E-post: BI-Trondheim@bi.no	Kontor: Man-tors 0800-1600, fre 0800-1530. Man. og tirs. i forelesnings- perioden er det åpent til 1730. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800, lørdag etter avtale med studentene.	Bjørn W. Amundsen Steinar Wold Sverre Lie Trond Stiklestad Olav Lilleberg Erna Stüheim N.N. Jo Olav Trønsdal	Rektor Studieleder Koordinator, reiselivsstudiet Koordinator, markedsf.studiet Koordinator, økonomifag Studieveileder Studieveileder Edb- og markedskoordinator
BI Vestfold Framnesveien 7 Postboks 1501 Veløy 3206 Sandefjord Telefon: 33 42 87 00 Telefax: 33 42 87 01 E-post: BI-Vestfold@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530. Lesesal/PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1530, lørdag etter avtale med studentene.	Tom Erling Dahl-Hansen Hege Tronsaune Turid Sandnes Anne Cecilie Kleiven	Rektor Prosjektleder Studieveileder Studiesekretær
BI Østfold Rådmann Siras vei 1 Postboks 18 1713 Grålum Telefon: 69 13 84 84 Telefax: 69 12 95 45 E-post: BI-Ostfold @ bi.no	Kontor: Man-fre 0800-1500. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1600.	Pelle Valebjørg Nils Øby Lisann Flatem Tor A. Tollefsen	Rektor Studieleder Studiekonsulent Høyskolelektor

Handelshøyskolen BI

Studiested	Åpningstider	Kontaktperson	Stilling
BI Fjernundervisning Postboks 580 1301 Sandvika Besøks adr: Eivind Lychesvei 19A Telefon: 67 57 08 05 Telefax: 67 57 08 05 E-post: Fjernundervisning@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530	Tone U. Lomo	Rektor
		Kristin Dahl	Prosjektleder
		Christian Falch	Prosjektleder IKT
		Boas Krøgh-Nielsen	Prosjektleder
		Tormod Lunde	Studieleder
		Rebecca Stiefer	Studieveileder
		Morten Myhre	Studieveileder
		Mari Systad	Programkoordinator
BI Senter for finansutdanning Postboks 580 1301 Sandvika Besøksadr: Eivind Lychesvei 19A Telefon: 67 54 50 30 Telefax: 67 54 05 30 E-post: Finansutdannig@bi.no	Kontor: Man-fre 0830-1530	Øyvind Ramvi	Rektor
		Eldrid Aashaug Stranden	Førsteamanuensis/studiesjef
		Dag Jørgen Hveem	Studierektor
		Ole Tellef Grundekjøn	Studieleder
		Per Mokkelbost	Professor II
		Steven Ongena	Førsteamanuensis
		Hilde Nordli Mathisen	Studieleder
		Audhild Hauge	Regnskapsleder
		Christian Falch	Prosjektleder IKT
		Anne Hennum	Studiekonsulent
		Ola Øyvind Ommedal	Studiekonsulent
		Lise Strøm	Studiekonsulent
		Vegard Aakre	Studiekonsulent
		Anne Storås Modig	Studiekonsulent
		Jorunn Halvorsen	Studiekonsulent
		Kari Hardhaug	Grafisk formgiver
		Elisabeth Magnussen	Sentralbord/resepsjon
		Kirsten Ofrim	Studiesekretær
		Solveig Olsen	Studiesekretær

B

Returadresse:

Handelshøyskolen BI
Senter for finansutdanning
Eyvind Lyches vei 19A
Postboks 580
N-1301 Sandvika
Telefon 67 54 50 30

BI

Handelshøyskolen BI

Senter for finansutdanning